

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1929 kl. 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1929/1930 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(4:e avd.)

Departementet.

1:o) Uti den till riksdagen den 4 januari 1929 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1929/1930 har Kungl. Maj:t i avseende å sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) att till avlöande av en extra byråchef för tekniska ärenden för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

*Extra
byråchef för
tekniska
ärenden.*

[1.]^{*}

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *avlönande av en extra byråchef för tekniska ärenden* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att för ökad föredragning i regeringsrätten för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 27,000 kronor.

*Ökad
föredragning
i regerings-
rätten.*

[2.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 2 och 3 av återopade statsrådsprotokollet.

Förevarande anslag är avsett till täckande av kostnaderna för avlöning åt två extra föredragande, två amanuenser med halvtidstjänstgöring och två extra kontorsbiträden, vilka arbetskrafter erfordras för den ökade föredragningen i regeringsrätten, efter det sistlidet års riksdag beslutat tillfällig ökning av regeringsrådets antal.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *ökad föredragning i regeringsrätten* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 27,000 kronor.

*; Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och
vattenbygg-
nadsstyrel-
sens
verksamhet.

3:o Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 64,800 kronor.

[3.] Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet sid. 4.

Anslaget till upprätthållande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet, som för år 1922 utgick med 57,600 kronor, kunde genom vissa personalinskränkningar sänkas för budgetåret 1923/1924 till 44,000 kronor och för budgetåret 1924/1925 ytterligare till 40,000 kronor. På grund av de ökade arbetsuppgifter, som ålagts styrelsen särskilt genom bestämmelserna angående fördelningen av automobilskattemedlen, har det emellertid befunnits nödvändigt att efter hand åter höja anslagsbeloppet. För innevarande budgetår utgår anslaget med 64,800 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1928 med anslagsäskanden för budgetåret 1929/1930 icke ifrågasatt någon ändring av ifrågavarande anslag.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som i likhet med departementschefen funnit någon nedsättning av anslaget icke vara möjlig, hemställer,

att riksdagen må för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 64,800 kronor.

Väg- och
vattenbygg-
nadsstyrel-
sens distriktstjänstemän.

4:o Kungl. Maj:t har ytterligare (punkt 4 av förenämnda statsrådsprotokoll) föreslagit riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptaga det ordinarie anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän med oförändrat belopp, 30,000 kronor.

[4.]

Till avlöning åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän hava sedan flera år utgått dels ett bestämt ordinarie anslag å 30,000 kronor, dels ett extra anslag å 4,500 kronor, avsett till avlöande av en extra distriktschef och en extra distriktsingenjör i det numera i två distrikt uppdelade norra väg- och vattenbyggnadsdistriktet. Någon ändring härutinnan avses ej heller skola inträda för nästkommande budgetår.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet under förevarande punkt,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1929/1930 uppföra det ordinarie anslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän med oförändrat belopp, 30,000 kronor.

5:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) och under hänvisning till vad som under nästföregående punkt blivit anfört, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 4,500 kronor.

Ytterligare medel till avlöning åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän.

[5.]

6:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 6 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten uppföra det ordinarie reservationsanslaget till *stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren* utan angivet belopp.

Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

[6.]

7:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att minska det ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten, nu 100,000 kronor, med 40,000 kronor till 60,000 kronor.

Expenser för allmänna arbeten.

[7.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 5—7 i åberopade statsrådsprotokollet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att det ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten måtte i riksstaten uppföras med ett belopp av 80,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet yttrat följande:

»Till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande stodo för ändamålet under budgetåret 1927/1928 sammanlagt omkring 86,900 kronor. Utgifterna från förevarande anslag utgjorde under nämnda budgetår allenast omkring 67,550 kronor. Den vid ingången av budgetåret 1928/1929 sålunda förefintliga behållningen, i runt tal 19,350 kronor, belastades emellertid av utbetalta förskott för inspektioner, vilka icke ännu påförts anslaget, och av en obetald räkning till belopp av sammanlagt omkring 12,350 kronor.

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar medelsbehovet för budgetåret 1928/1929 till 90,000 kronor och det för detta budgetår tillgängliga anslaget 100,000 kronor icke kommer att tagas i anspråk för täckande av brist från föregående budgetår, skulle, oberäknat tidigare reservation, vid ingången av budgetåret 1929/1930 föreligga en reservation å 10,000 kronor. Medelsåtgången under budgetåret 1929/1930 beräknar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen likaledes till 90,000 kronor. Under hänvisning till nyssnämnda påräkneliga reservation å 10,000 kronor har styrelsen hemställt om ett anslag av 80,000 kronor. Med hänsyn till den reservation, som oavsett ovanberörda förskott och obetalda utgift måste anses hava förelegat vid innevarande budgetårs ingång, samt till storleken av utgifterna från anslaget under föregående budgetår synes dock en tillfällig nedsättning av anslaget till 60,000 kronor kunna äga rum.»

Utskottet, som funnit förevarande anslag böra för nästkommande budgetår upptagas till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, får hemställa,

Utskottets yttrande.

att riksdagen må minska det ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten, nu 100,000 kronor, med 40,000 kronor till 60,000 kronor.

Vägbyggnader och vägunderhåll.

Väg- och
broundersök-
ningar
[8.]

8:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) hemställer utskottet, att riksdagen må uppföra det ordinarie reservationsanslaget till väg- och broundersökningar med oförändrat belopp, 65,000 kronor.

Byggande av
landsvägar,
vanliga
bygdevägar
och broar.
[9.]

9:o) Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att till byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,000,000 kronor. Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 8—11 av åberopade statsrådsprotokollet.

Rörande förevarande anslag har väckts ett flertal motioner.

Sålunda har i två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 130, av herr *L. Tjällgren* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 228, av herr *P. J. Edberg*, hemställts, att riksdagen till byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar för budgetåret 1929/1930 måtte anvisa ett extra reservationsanslag av 4,500,000 kronor.

Ytterligare hava inom andra kammaren väckts följande motioner nämligen *dels*, nr 7, av herrar *O. E. Sandberg* och *P. J. Näslund*, vari hemställts, att riksdagen måtte till byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,500,000 kronor;

dels, nr 104, av herr *M. Västberg* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte till byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 7,000,000 kronor;

dels, nr 135, av herrar *A. Andersson* i Löbbo och *E. Fast*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att med 3,000,000 kronor höja det i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 under sjätte huvudtiteln till årets riksdag begärda anslaget för byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar, eller från 4,000,000 till 7,000,000 kronor;

dels, nr 229, av herr *E. Lindmark* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,500,000 kronor.

Av herr *G. Pettersson* i Hällbacken har i en inom andra kammaren väckt motion, nr 222, hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte framhålla angelägenheten av, att vid byggandet av nya vägar högre bidrag av statsmedel måtte utgå till anordnandet av skenfria vägkorsningar av järnväg.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Såsom bidrag till anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar anvisade riksdagen för vart och ett budgetåren 1924/1928 3,000,000 kronor. Till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder beviljades för budgetåret 1924/1925 700,000 kronor, för budgetåret 1925/1926 850,000 kronor och för vardera av budgetåren 1926/1928 ett belopp av 1,000,000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1928 års riksdag framlagda förslag skulle anslaget till anläggning och förbättring av vägar framdeles upptagas under ändrad benämning »byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar», varjämte under det nya anslaget skulle anvisas medel för sådana brobyggnader, till vilka medel tidigare anvisats under anslaget till bro- och hamnbyggnader m. m. I samband härmed föreslogs, att anslaget skulle upptagas med ett belopp av 4,000,000 kronor, varav 1,000,000 kronor avsåges för brobyggnadsarbeten. Riksdagen, som fann anslaget lämpligen böra upptagas under benämning »byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar», höjde den till väganläggningar avsedda delen av anslaget från 3,000,000 kronor till 3,500,000 kronor men fann det för brobyggnadsarbeten avsedda beloppet på sätt föreslagits böra bestämmas till 1,000,000 kronor. För innevarande budgetår utgår alltså anslaget med 4,500,000 kronor.

Under återopande av en uppgjord sammanställning, varav framginge, att för budgetåret 1928/1929 föreläge 843 ansökningar om statsbidrag från ifrågasvarande anslag till företag, krävande en kostnad av 64,600,000 kronor och statsbidrag å 43,000,000 kronor, har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* vidare anfört följande:

»Då det tillgängliga anslaget vore 4,500,000 kronor, föreläge en anslagsbrist å 38,500,000 kronor. Sammanställningen gäve vid handen, att bristen i anslagsmedel till väg- och brobyggnadsföretag, vilken under föregående år visat ständigt ökning, under innevarande budgetår bringats att sjunka med ej mindre än 2,400,000 kronor, beroende på dels det förhöjda anslaget, dels ock överförandet av ett osedvanligt stort antal företag till automobilskattemedlen. Under budgetperioderna 1926/1929 hade anslagen utgjort i medeltal 4,000,000 kronor för budgetår. Om den nu befintliga bristen å 38,500,000 kronor skulle kunna avarbetas under en tidsperiod av 10 år, skulle härför erfordras ett årligt anslag av ytterligare 3,900,000 kronor. Enligt denna beräkning, varvid hänsyn emellertid icke tagits till den sannolika ökning av behovet, som bestämmelsen om statsbidrag till marklösen komme att medföra, skulle således det årliga anslagsbehovet under de närmaste åren uppgå till 7,900,000 kronor. Emellertid syntes vissa av de ifrågasatta företagen med en sammanlagd beräknad byggnadskostnad av 2,700,000 kronor kunna bli utförda med understöd av automobilskattemedel. Anslagsbehovet beräknades därigenom bli minskat med 900,000 kronor till 7,000,000 kronor.

Av ovanberörda 843 väg- och brobyggnadsföretag hade 101 företag redan efter vederbörligt tillstånd fått påbörjas utan att väghållningsdistrikten därmed ginge förlustiga möjligheten att framdeles komma i åtnjutande av statsbidrag. Dessa senare företag representerade en sammanlagd beräknad byggnadskostnad av 6,300,000 kronor. motsvarande ett efter nu gällande grunder beräknat statsbidrag av 4,200,000 kronor. Härtill komme de företag, vilka

redan erhållit statsbidrag till arbetenas påbörjande och vilkas färdigställande beräknades kräva en ytterligare kostnad av 8,400,000 kronor, motsvarande ett statsbidrag av 5,600,000 kronor. Redan färdiga eller under arbete varande väg- och broföretag beräknades således draga en kostnad av 14,700,000 kronor, motsvarande ett statsbidrag av 9,800,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställer, att ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1929/1930 upptagas till 7,000,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Vid företagen undersökning har utrönts, att väganlaget hittills i avsevärd omfattning använts till bidrag till förbättringsarbeten. Medel till dylika torde emellertid i större omfattning än hittills böra beredas av de alltjämt växande automobilskattemedlen och nu förevarande anslag i fråga om vägar framdeles huvudsakligen användas till nybyggnader. På grund härav och med hänsyn till nödvändigheten att begränsa statsutgifterna får jag förorda, att anslaget i fråga nedsättes till 4,000,000 kronor.»

*Utskottets
yttrande.*

För egen del vill utskottet erinra om den nydaning av landets vägväsen, som för närvarande försiggår. I alltjämt ökad grad synes vägarnas betydelse som samfärdselmedel växa, och denna utveckling lära statsmakterna ej kunna undandraga sitt stöd. Att under sådana förhållanden vidtaga en minskning i förevarande till byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar avsedda anslag kan utskottet ej anse välbetänt. Under förutsättning emellertid att, såsom departementschefen angivit, anslaget i större utsträckning än hittills reserveras för egentliga nybyggnadsarbeten — varvid bidrag till vägförbättringar i stället i ökad grad skulle beredas från automobilskattemedel — lär man för nästkommande budgetår kunna stanna vid ett belopp av 4,500,000 kronor eller detsamma, som anvisats för innevarande budgetår.

Under återopande härav och med förmlan tillika att utskottet i annat sammanhang kommer att avgiva yttrande över herr Petterssons i Hällbacken ovanberörda motion om högre väganläggningsbidrag för anordnande av skenfria vägforsningar med järnväg, hemställer utskottet.

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herrar Västbergs m. fl. samt Anderssons i Löbbo och Fasts förenämnda motioner (II: 7 och 135) ävensom med bifall till herrar Tjällgrens m. fl. och Edbergs motioner I: 130 och II: 228, herrar Sandbergs och Näslunds motion II: 7 samt herr Lindmarks m. fl. motion II: 229, må till *byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,500,000 kronor.

*Byggande
av enkla
bygdevägar.*

10:o) Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen, att till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

[10.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 10 och 11 av återopade statsrådsprotokollet.

Beträffande förevarande anslag har inom riksdagen väckts ett flertal motioner.

Sälunda har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 36, av herr *O. Pettersson* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 70, av herr *A. Gustafson* i Kasenberg m. fl. hemställts, att riksdagen må till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

Ytterligare hava inom andra kammaren väckts följande motioner, nämligen *dels*, nr 10, av herr *P. Bergström* i Bäckland, vari hemställts, att riksdagen till byggandet av enkla bygdevägar för budgetåret 1929/1930 måtte anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor;

dels, nr 39, av herr *J. V. Mårtensson* m. fl., vari hemställts, att riksdagen må besluta höja anslaget till byggande av enkla bygdevägar från 700,000 kronor med 800,000 kronor till 1,500,000 kronor;

dels ock, nr 105, av herr *M. Västberg* m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,700,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Anslag för anläggning av enklare vägar hava anvisats från och med år 1914, till en början avsedda för de nordligare länen men från och med år 1922 för hela landet. Anslagsbeloppet har för var och en av budgetperioderna 1924/1927 bestämts till 600,000 kronor samt för budgetåret 1927/1928 till 700,000 kronor. För innevarande budgetår utgår anslaget under den ändrade benämningen »Byggande av enkla bygdevägar» med 700,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att förevarande anslag måtte för budgetåret 1929/1930 höjas till 2,700,000 kronor.

Departementschefen har för egen del framhållit, hurusom det givetvis vore önskvärt att kunna vidtaga en förhöjning av förevarande anslag för nästkommande budgetår. Av sparsamhetsskäl har han dock icke ansett sig kunna föreslå någon höjning av anslaget utöver det för innevarande budgetår fastställda beloppet, 700,000 kronor.

Enligt vad som vitsordats, har ifrågavarande anslag visat sig göra god nytta, då det gällt att tillgodose behovet av allmänna vägar i vissa landsdelar med en mera gles bebyggelse, och starka önskemål hava från olika håll gjort sig gällande om en höjning av hittillsvarande anslagsbelopp. För att i någon mån tillmötesgå dessa krav får utskottet tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår upptages till 850,000 kronor. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herr *O. Pettersson* m. fl. samt *Gustafson* i Kasenberg m. fl., *Bergström* i Bäckland, *Mårtensson* m. fl. och

*Utskottets
yttrande.*

Västberg m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 36 och II: 10, 39, 70 samt 105) må till *byggande av enkla byggdevägar* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 850,000 kronor.

Byggande
av ödebyggs-
vägar.

[11.]

11:o) Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen, att för byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 11 och 12 av återopade statsrådsprotokollet.

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning hava motioner väckts, dels av herr *S. H. Kvarnzelius*, som (I: 68) hemställt, att det under sjätte huvudtiteln, punkt 11, upptagna anslaget till ödebygdsvägar måtte höjas från föreslagna 500,000 kronor till 750,000 kronor;

dels av herr *M. Västberg* m. fl., som (II: 106) hemställt, att riksdagen måtte för byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor;

dels och av herr *A. Olsson* i Mora, som (II: 213) hemställt, att riksdagen för byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län måtte för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 550,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Med ödebygdsväg förstås väg, som till avsevärd längd sträcker sig över fjäll, genom skogar eller genom glest befolkade trakter och som, ehuru vägen icke prövats vara för allmänna samfärdseln nyttig och nödig — en nödvändig förutsättning för att väganläggningen enligt väglagen skall kunna ifrågakomma — likväl finnes vara till gagn för det allmänna såsom ägnad att främja landets uppodlande och bebyggande. (Lag om ödebygdsvägar den 13 juni 1919, nr 287.)

Ödebygdsväg är avsedd att anläggas på enklaste sätt men dock så, att den är körbar under den tid av året, då marken är bar.

Enligt kungörelse i ämnet den 6 februari 1920, nr 32, prövas ansökan om bidrags erhållande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som kan bevilja statsunderstöd upp till 9 tiondelar av den beräknade anläggningskostnaden, oavsett kostnaden för mark och vissa materialier, såsom jord, sten och virke m. m., vilka materialier skola kostnadsfritt tillhandahållas av intressenterna. Är fråga om bidrag till högre belopp än nu sägs, skall ärendet härutinnan underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Arbetet utföres genom statens försorg och handhaves av en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utsedd arbetsledare. Sälunda anlagd väg får under-

hallas med anlitande av statsanslag, intill dess vägbanan erhållit erforderlig stadga, då underhållsskyldigheten övergår på vederbörande väghållningsdistrikt.

För innevarande budgetår är ifrågavarande anslag upptaget med ett belopp av 500,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har lämnat bland annat följande uppgifter till belysande av de föreliggande kraven på anslag till ödebygdsvägar.

För färdigställande av under byggnad varande 13 ödebygdsvägar erfordrades av statsmedel ett belopp av 1,034,000 kronor. Vidare hade den 1 juli 1928 i styrelsen innelegat ansökningar om utförande av ytterligare 33 företag. Om de av tidigare anvisade anslag ej förbrukade beloppen frånräknades, uppginge det totala anslagsbehovet till 2,670,000 kronor, under det att det för innevarande budgetår tillgängliga anslaget utgjorde endast 500,000 kronor.

Beträffande medelsbehovet under budgetåret 1929/1930 har styrelsen meddelat, att för ett planmässigt bedrivande av arbetena å de ödebygdsvägar, som redan påbörjats, samt å de vägar, som komma att påbörjas under budgetåret 1928/1929, erfordrades en summa av omkring 490,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller vidare, att det för ödebygdsvägarnas kontinuerliga utbyggande syntes önskvärt att under nästa budgetperiod kunna igångsätta arbetet å ytterligare en ödebygdsväg inom vardera av Norrbottens och Västernorrlands län. För ändamålet erfordrades 60,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså för den på detta sätt planerade verksamheten under budgetåret 1929/1930 erfordras 550,000 kronor. Ökningen av sistnämnda summa med 50,000 kronor i jämförelse med föregående års hemställan berodde därpå, att utbyggandet av ödebygdsvägarna inom Västernorrlands och Kopparbergs län först under nästkommande budgetår beräknades komma att igångsättas i full utsträckning.

Styrelsen meddelar, att anslagsbehovet till ödebygdsvägarna under de senaste åren icke såsom förut stegrats, och vore anledningen härtill delvis de något ökade anslagen, men främst avfördet från ifrågavarande anslag av kostnaderna för ödebygdsvägarnas underhåll.

Styrelsen verkställer därefter på grundval av föreliggande ansökningar om ödebygdsvägar under de senare åren en beräkning rörande det löpande årsbehovet av anslag och de årliga belopp, som skulle erfordras för avarbetande under tio år av det nu hopade anslagsbehovet, och kommer styrelsen därvid till ett sammanlagt belopp av omkring 1,000,000 kronor, vilket skulle utgöra det i verkligheten behövliga årsanslaget.

Styrelsen hemställer därför, att 1,000,000 kronor måtte äskas för budgetåret 1929/1930.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Anslaget till ödebygdsvägar för innevarande budgetår har fördelats med 170,000 kronor till Norrbottens län, 160,000 kronor till Västerbottens län, 145,000 kronor till Jämtlands län, 15,000 kronor till Västernorrlands län och 10,000 kronor till Kopparbergs län.

Enligt från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen numera inkomna upplysningar erfordras ett belopp av omkring 506,800 kronor för ett planmässigt bedrivande under budgetåret 1929/1930 av arbetena å de ödebygdsvägar, som redan påbörjats, däri inräknad ovan omnämnda ödebygdsväg i Västernorr-

lands län, vilken ursprungligen varit avsedd att påbörjas först år 1929 men börjat byggas redan hösten 1928. Styrelsen åsyftar att under nästa budgetår påbörja anläggandet av två ödebygdevägar, en i Norrbottens län och en i Kopparbergs län, vilka beräknas draga en kostnad av tillhopa 196,150 kronor, därav för budgetåret 1929/1930 skulle erfordras ett belopp av 43,200 kronor i statsmedel. De ifrågasatta nya vägarna äro vägen Näverliden—Svanträsk inom Norrbottens län med en längd av 9.9 kilometer samt den inom Särna och Idre tingslags väghållningsdistrikt fallande 21.6 kilometer långa sträckan av vägen från Foskros i Kopparbergs län till Sörvattnet i Jämtlands län. Sammanlagda kostnaden för arbeten å ödebygdevägar under nästkommande budgetår beräknas alltså av styrelsen till 550,000 kronor.

Med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga återhållsamhet i statsutgifterna anser jag mig icke kunna förorda, att anslaget till ödebygdevägar sättes till högre belopp än för innevarande budgetår eller 500,000 kronor. Ett uppskov med påbörjandet av de utav styrelsen ifrågasatta nya vägarna torde med anledning härav bliva påkallat.»

Utskottets
yttrande.

Ifrågavarande anslag har tillkommit för att möjliggöra framdragande av allmänna vägar — låt vara av den nödortrigaste beskaffenhet — genom det nordliga Sveriges vidsträckta fjäll- och skogsområden. Tvivelsutan måste därvarande, ofta i den största isolering levande ödebygdsbefolkning förtjäna allt stöd i sina strävanden att uppnå bättre vägförbindelser med bygden och landet i övrigt.

Utskottet vill för sin del tillstyrka, att ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår beräknas till 550,000 kronor eller det belopp, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivits behövt för ett planmässigt fortsatt bedrivande av hithörande vägarbeten.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Kvarnzelius och Västberg i ämnet väckta motionerna (I: 68 och II: 106) ävensom med bifall till den av herr Olsson i Mora m. fl. väckta motionen (II: 213), må för byggande av *ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 550,000 kronor.

12:o) Kungl. Maj:t har (punkt 12) föreslagit riksdagen att för byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 275,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 13—15 av åberopade statsrådsprotokollet.

[12.]

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning hava i följande inom andra kammaren väckta motioner hemställts,

Enskilda ut-
fartsvägar
i Norrland,
Dalarna,
Värmland och
norra delarna
av Örebro
län.

dels av herr *O. E. Sandberg* m. fl., i motionen nr 8, att för byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län för budgetåret 1929/1930 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 365,000 kronor;

dels av herr *P. Bergström* i Bäckland m. fl. i motionen nr 9, att riksdagen måtte besluta höja det i Kungl. Maj:ts proposition nr 1, sjätte huvudtiteln, begärda beloppet av 275,000 kronor för byggandet av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län för budgetåret 1929/1930 till 365,000 kronor;

dels av herr *M. Västberg* m. fl. i motionen 107, att för byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län för budgetåret 1929—1930 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 640,000 kronor;

dels av herrar *J. Weijne* och *A. Andersson* i Löbbo, i motionen nr 116, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående villkor, under vilka statsbidrag till byggande av enskilda utfartsvägar må kunna utgå jämväl till de delar av landet, som nu icke äro berättigade härtill;

dels ock av herrar *E. Bengtsson* i Kullen och *A. Gustafson* i Kasenberg, i motionen nr 208, att riksdagen måtte besluta, att användningen av anslaget för »Byggande av enskilda utfartsvägar» skall utvidgas till att omfatta hela landet och att detsamma som följd av denna vidgade tillämpning höjes från 275,000 till 400,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Anslag till anläggning av utfartsvägar hava av riksdagen anvisats allt sedan år 1918, till en början avsedda blott för de fyra nordligaste länen men från och med budgetåret 1925/1926 med vidgad användning för hela Norrland samt Dalarna och Värmland. Anslaget har för budgetåren 1925/1927 upptagits till 225,000 kronor samt för budgetåret 1927/1928 till 275,000 kronor med utsträckt användning för anläggning av utfartsvägar jämväl i norra delarna av Örebro län. För innevarande budgetår utgår anslaget under den ändrade benämningen »Byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län» jämväl med 275,000 kronor. Avsikten med anslaget är att genom beredande av ett mindre bidrag från statens sida — högst hälften, men vanligen blott $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ av totalkostnaden — uppmuntra eller överhuvudtaget göra det möjligt för befolkningen i avlägsen liggande byar eller gårdar att själv bryta väg fram till de allmänna trafiklederna. Utfartsvägarna äro sålunda av enskild vägs natur och ett understödjande av desamma från statens sida har motiverats med de särregna och svåra samfärdselförhållanden, som råda inom stora områden av landets norra delar.

Med hänsyn till det ådagalagda stora behovet av ökade anslag inom samt-

liga län har väg- och rattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att för nästkommande budgetår måtte äskas ett till 365,000 kronor förhöjt anslag, fördelat med 100,000 kronor till vart och ett av Norrbottens och Västerbottens län, 65,000 kronor till Jämtlands län, i vilket belopp ett av länsstyrelsen i nämnda län äskat anslag till bro över Ljusnan beräknades kunna helt inrymmas, 30,000 kronor till Västernorrlands län, 20,000 kronor till vart och ett av Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län samt 10,000 kronor till Örebro län.

Departementschefen har ansett någon höjning av anslaget för närvarande ej kunna äga rum.

Vad beträffade länsstyrelsens i Jämtlands län framställning om bidrag till återuppbyggande av bro över Ljusnan vid Långå by, syntes — därest riksdagen icke hade något att häremot erinra — i betraktande av de i detta fall föreliggande särskilda omständigheterna (hyns inägors belägenhet på båda sidor om älven samt hittillsvarande broförbindelses förstörelse år 1928 genom värfloden) bidrag böra få utgå från enskilda utfartsvägsanslaget med $\frac{2}{3}$ av den beräknade totala kostnaden 36,000 kronor.

Utskottets
yttrande:

För att i någon mån tillmötesgå de stora krav på bidrag till enskilda utfartsvägar, som visat sig föreligga och vilka också framförts i ett flertal väckta motioner, vill utskottet tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår höjes till 300,000 kronor.

Vad angår den av departementschefen berörda frågan om bidrag för en broanläggning över Ljusnan vid Långå by, synas, enligt vad utskottet inhämtat, kostnaderna härför komma att ställa sig något högre än tidigare antagits. Utskottet vill tillstyrka, att statsanslag må utgå med $\frac{2}{3}$ även om utgifterna för broföretaget, på sätt numera antages, ej skulle kunna hållas inom den tidigare beräknade kostnadsramen av 36,000 kronor.

Motionsvis hava framställts yrkanden, gående ut på att bidrag från anslaget skulle få lämnas för utfartsväganläggningar även i rikets sydligare delar. I avseende härpå vill utskottet erinra — och detta har också redan vid tidigare tillfällen av utskottet framhållits — hurusom ifrågavarande vägtyp införts med särskild tanke på Norrlands skogsområden, där på grund av de stora avstånden behovet av att stödja befolkningen i dess ansträngningar att skaffa vägar för förnödenhetsvaror m. m. är synnerligen starkt framträdande. Tvivelsutan lära dock även inom övriga delar av landet finnas trakter med likartade svåra förhållanden i fråga om möjligheterna att erhålla utfartsväg. I de väckta motionerna har härvid särskilt omnämnts vissa vägfattiga områden inom Jönköpings, Kronobergs och Älvsborgs län med stora avstånd mellan gårdar och byar och ringa ekonomisk bärkraft hos befolkningen. Utskottet har för sin del ej velat motsätta sig ett övervägande genom Kungl. Maj:ts försorg, huruvida ej ifrågavarande anslag bör åtminstone till någon mindre del kunna användas för det enskilda vägväsendets förbättring jämväl i dylika mera sydligt belägna trakter av riket.

Under återopande härav hemställer utskottet.

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herr Sandberg m. fl., Bergström i Bäckland m. fl. och Västberg m. fl. i ämnet väckta motionerna (II: 8, 9 och 107) må för byggande av *enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor;

b) i anledning av de av herrar Weijne och Andersson i Lööbo samt herrar Bengtsson i Kullen och Gustafson i Kaseberg i ämnet väckta motionerna (II: 116 och 208), hos Kungl. Maj:t anhålla om övervägande rörande en utsträckning av ifrågakvarande anslags användning jämväl till vissa andra trakter av riket.

13:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13) att för byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

Tillfartsvägar till Inlandsbanan.

[13.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 15—16 av åberopade statsrådsprotokollet.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 66, av herr *O. Bergqvist* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 110, av herr *E. Hage* m. fl., har hemställts, att riksdagen ville för byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 350,000 kronor.

Vidare hava herrar *G. Rosén* och *E. Jonsson* i en inom första kammaren väckt motion, nr 129, hemställt, att för byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan för budgetåret 1929/1930 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Riksdagen har till anläggning av tillfartsvägar västerifrån till inlandsbanan anvisat för budgetåret 1926/1927 150,000 kronor, för budgetåret 1927/1928 100,000 kronor samt för innevarande budgetår 250,000 kronor eller sammanlagt 500,000 kronor.

Med avseende å tillfartsvägarnas anläggning och underhåll samt ifråga om bidrag från förevarande anslag skola jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 januari 1927 gällande bestämmelser om ödebygdevägar lända till efterrättelse, dock att vissa vägar eller vägdelar må, därest väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med vederbörande länsstyrelse så prövar lämpligt, utföras efter för enklare vägar gällande tekniska bestämmelser.

På sätt i statsverkspropositionerna för åren 1927 (sjätte huvudtiteln sid. 34) och 1928 (sjätte huvudtiteln sid. 24) omförmäles har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättat plan för bedrivande av arbetena å ifrågakvarande tillfartsvägar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar nu om att ovannämnda byggnadsplan, som avsåge en arbetstid av 10 år, vore upprättad under förutsättning av ett årligt anslag av 300,000 kronor; och syntes detta belopp hädanefter böra årligen anvisas, för att arbetena skulle kunna färdigställas inom rimlig tid. Inom Norrbottens län hade ett samt inom vartdera av Västerbottens och Jämtlands län två företag påbörjats, varjämte ytterligare ett företag komme att under innevarande budgetår igångsättas inom Västerbottens län.

I överensstämmelse härmed har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för budgetåret 1929/1930 äskat ett anslag för ändamålet av 300,000 kronor.

I detta sammanhang har departementschefen anmält en framställning från *Arjeplougs tingslags väghållningsskyldiga* rörande byggande av tillfartsväg från Arjeploug till inlandsbanan mellan Sorsele och Avaviken. Sökandena hava därvid anfört, bland annat, att sedan jämlikt riksdagens beslut inlandsbanan komme att framdragas över Avaviken i stället för över Kasker, ett tvingande behov uppstått att ordna kommunikationsfrågan inom södra delen av kommunen, framför allt genom åstadkommande av tillfartsväg till inlandsbanan och hava sökandena hemställt om ett anslag å 1,080,000 kronor att under loppet av fem år utgå med 216,000 kronor årligen för byggande för en beräknad kostnad av 1,200,000 kronor av en 4.5 meter bred väg från Arjeploug över Stentorp till Slagnäs.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Sedan inlandsbanans tidigare beslutade sträckning från Sorsele norrut över Kasker förbi Arjeploug genom beslut av 1928 års riksdag ändrats så, att banan från Sorsele kommer att gå i östlig riktning mot Arvidsjaur, tala starka billighetsskäl för att de trakter, som sålunda gått miste om järnvägsförbindelse, såvitt möjligt beredas hjälp att medelst nödiga väganläggningar tillgodose föreliggande kommunikationsbehov. Av den förebragta utredningen synes framgå, att den ifrågasatta vägen mellan Arjeploug och Slagnäs skulle fylla ett trängande behov och kraftigt bidra till därav berörda traktens utveckling. Till arbetets påbörjande redan nästa budgetår lära emellertid erforderliga medel icke kunna beredas utan måste därmed för närvarande anstå.

Beträffande behovet av statsmedel för utförande av de i omförmälda plan upptagna åtta vägföretag har detta numera uppskattats till 3,210,000 kronor, innebärande en ökning i jämförelse med tidigare beräkning av 15,000 kronor. Av dessa företag hava fem påbörjats, och har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för avsikt att under innevarande budgetår påbörja ytterligare ett företag.

De hitintills beviljade anslagen, tillhoppa 500,000 kronor, beräknas bliva förbrukade under innevarande budgetår. För nästkommande budgetår torde icke kunna avses högre belopp än vad för innevarande budgetår beviljats eller 250,000 kronor.»

*Utskottets
yttrande.*

Med tanke särskilt på att den av departementschefen omförmälda, av Inlandsbanans förändrade sträckning betingade väganläggningen mellan Arjeploug och Slagnäs må kunna snarast möjligt påbörjas, vill utskottet tillstyrka, att anslagsbeloppet höjes från av Kungl. Maj:t föreslagna 250,000 kronor till 300,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Bergqvist m. fl. och Hage m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 66 och II: 110) samt med bifall till herrar Roséns och E. Jonssons förenämnda motion (I: 129), må för byggande av *tillfartsvägar till inlandsbanan* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

14:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14) hemställer utskottet,

att riksdagen må för fullbordande av *enkel bygdeväg mellan Muodoslombolo och Saivomuotka* i Norrbottens län för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 18,000 kronor.

Väg-
anläggning
Muodos-
lombolo—
Saivomuotka.
[14.]

15:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) hemställer utskottet,

att riksdagen må för anläggning av *enkel bygdeväg från Area-vaara över Huuki till Kieksisvaara* i Norrbottens län för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

Väg-
anläggning
Area-vaara—
Kieksisvaara.
[15.]

16:o) Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 7.320.000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Förbättring
och underhåll
av för automo-
biltrafiken
viktiga gator
och vägar i
städerna.
[16.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 18 och 19 av återopade statsrådsprotokollet.

I anslutning till ett av riksräkenskapsverket framställt alternativt förslag förutsattes, att automobilskattemedlen skola över vederbörande utgiftsanslag ingå till en särskild fond, varifrån utgifterna sedermera bestridas, allt på sätt närmare framgår av en av chefen för finansdepartementet lämnad redogörelse (Inkomsterna: sid. 12 och 13) av följande lydelse:

»Riksräkenskapsverkets primära förslag i avseende å automobilskattemedlen innebär, att de inflytande medlen skulle ställas till förfogande för allmänna budgetändamål, i följd varav de utgifter för vägväsendet, som för närvarande bestridas av ifrågavarande medel, framdeles skulle komma att avvägas under jämförelse med andra utgiftskrav å budgeten i stället för att automatiskt utflöda efter automobilskattemedlens växande avkastning. Tvivelsutan skulle förslaget medföra en i och för sig önskvärd reda och förenkling i budgettekniskt hänseende. Med hänsyn till de intressen av skilda slag, som äro knutna till den gällande ordningen för automobilskattemedlens användning, har jag likväl icke ansett mig böra förorda en sådan anordning. Jag inskränker mig därför till att på denna punkt tillstyrka bifall till riksräkenskapsverkets alternativa förslag, enligt vilket, med bibehållande av det hit-

tillsvarande sambandet mellan inkomster av automobilskattemedel och vissa utgifter för vägväsendet, inkomsterna skola, över utgiftsanslagen, som böra erhålla förslagsanslags natur, ingå till en särskild fond i stället för att uppsamlas å vederbörande reservationsanslag, varigenom budgetredovisningarna vid jämförelse mellan olika år skulle bliva mera rättvisande än vad nu är fallet. Mot detta förslag har, som nämnts, väg- och vattenbyggnausstyrelsen förklarat sig ej hava någon invändning.»

Utskottets
yttrande.

Med hänsyn till riksdagens tidigare fattade beslut i fråga om upptagandet i riksstaten av anslagen till bank- och fondinspektionen, försäkringsinspektion samt patent- och registreringsverket får utskottet tillstyrka det nu föreslagna ändrade förfaringsättet för automobilskattemedlens redovisning. Av vad i ärendet förekommit, föranledes dock utskottet framhålla, att ifrågavarande medel såsom härflytande av en automobiltrafiken pålagd särbeskattning alltjämt äro avsedda att uteslutande tjäna vissa därmed sammanhängande bestämda ändamål och alltså icke få tagas i anspråk för tillgodoseende av andra budgetära krav.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 7,320.000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Förbättring
och underhåll
av för automo-
biltrafiken
viktiga vägar
å lands-
bygden.

17:o Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen, att till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 29.280.000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

[17.]

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har i följande inom andra kammaren väckta motioner hemställts,

dels av herr *A. Danielsson* m. fl. (motionen nr 69) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar å landsbygden av automobilskattemedlens länsfonder måtte lämna bidrag med högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden, där ej Kungl. Maj:t på grund av särskilda skäl finner högre bidrag böra beviljas;

dels av herr *E. Bengtsson* i Kullen (motionen nr 207) att riksdagen måtte besluta en sådan ändring av § 3 mom. 1 i förordningen om fördelning av automobilskattemedel, att det jämlikt nämnda författningsrum av automobilskattemedel utgående bidraget till vägunderhåll och vinterväghållning höjes från 25 till 45 % av verkliga kostnaden därför;

dels av herr *G. Pettersson* i Hällbacken (motionen nr 221) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte framhålla angelägenheten av, att högre anslag av bilskattemedel måtte utgå till anordnande av skenfria vägkorsningar av järnväg å redan befintliga allmänna vägar;

dels ock av herr O. Jeppsson m. fl. (motionen nr 239) att riksdagen måtte besluta, att 3 § 1 mom. Kungl. Maj:ts förordning den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skall hava följande lydelse:

»1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedel fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med femtio procent av distriktets verkliga kostnad — — — byggande av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.»

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 1 februari 1929 avlåten proposition, nr 34, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen antaga följande

»Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom. i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med trettio procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.

Denna förordning skall träda i tillämpning vid fördelning av de under budgetåret 1929/1930 influtna automobilskattemedel.»

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

I anledning av förevarande proposition hava inom riksdagen väckts följande motioner, nämligen

dels två likalydande, väckta den ena inom första kammaren, nr 221, av herrar *J. Andersson* och *A. O. Frändén* och den andra inom andra kammaren, nr 341, av *O. N. Olsson* i Broberg m. fl., däri hemstälts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 3 § 1 mom. a) i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel, att det jämlikt nämnda lagrum utgående underhållsbidraget bestämmes till fyrtio procent;

dels ock inom andra kammaren, nr 355, av herr *O. Olsson* i Kullenbergs-torp m. fl., däri hemstälts, att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 34 måtte antaga följande förordning om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel:

»Härigenom förordnas, att 3 § i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skall i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttioåtta procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med fyrtio procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — — förklaras förverkad.

b) Vad av omförmälda åttioåtta procent återstår skall tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobilskatt från respektive läns landsbygd, därvid iakttages, att Kalmar läns landstingsområden betraktas såsom särskilda län.

2 mom. Av återstående tolv procent må ett belopp, motsvarande högst en halv procent av landsbygdens andel av skattemedlen, enligt Konungens förordnande användas till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel, och återstoden mellan länen fördelas på sätt Konungen förordnar.

Denna förordning skall träda i tillämpning vid fördelning av de under budgetåret 1929/1930 influtna automobilskattemedel.»

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

I förberörda proposition, nr 34, har *departementschefen* anfört bland annat följande:

»I förslaget till riksstat för budgetåret 1929/1930 har å inkomstsidan under titeln automobilskattemedel uppförts ett belopp av 42,000,000 kronor. Till det statsverkspropositionen, sjätte huvudtiteln, bifogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden har jag under punkt 18 anfört, att enligt uppgift från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen 1927 års kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning utgjorde ungefär 34,110,000 kronor, och att en viss ökning av berörda kostnader torde hava ägt rum under år 1928, särskilt som från och med den 1 januari 1928 vägar med en uppskattad underhållskostnad av omkring 2,440,000 kronor lära övertagits till underhåll medelst vägkassan, så att statsbidrag för år 1929 komme att beräknas å verkliga kostnaden för dessa vägars underhåll. Ifrågavarande kostnadssumma för år 1928 har därför av mig ansetts kunna skäligen beräknas till 36,000,000 kronor.

Därest riksdagen finner skäl bifalla Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag, att det ordinarie förslagsanslaget till ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m., att direkt utgå av automobilskattemedel, skall upptagas med ett belopp av 5,400,000 kronor, samt under förutsättning, att det jämlikt förordningen om fördelning av automobilskattemedel till väghållningsdistrikten direkt utgående väghållningsbidraget i enlighet med av mig nu framfört förslag höjes från 25 till 30 procent, skulle de för budgetåret 1929/1930 beräknade automobilskattemedlen komma att approximativt fördelas på sätt åskådliggöres av efterföljande sammanställning:

1929—1930 års automobilskattemedel.

42,000,000 kr.

Till vägunderhåll m. m. enligt 60 § väglagen 5,400,000 kr.	Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd 36,600,000 kr.
Städernas totala andel (20 %) 7,320,000 kr.	Landsbygdens totala andel (80 %) 29,280,000 kr.
Utjämningsandelen (15 %) 4,392,000 kr.	Återstående andel (85 %) 24,888,000 kr.
Vägdistriktens direkta väghållningsbidrag (30 % å verklig kostnad) 10,800,000 kr.	Länens ordinarie andelar 14,088,000 kr.

De medel, som skola tillgodokomma de särskilda länsfonderna att användas för i § 4 av förutnämnda kungörelse den 22 oktober 1927 angivna ändamål, uppgå efter avsättning av medel till forskningsarbeten m. m. i runt tal till 18.3 miljoner kronor. Därest samma belopp, som ovan beräknats, antages utgå till vägunderhåll m. m., nämligen 2 miljoner kronor, återstå ungefär 16.3 miljoner kronor till rena vägförbättringsarbeten. Av de beräknade automobilskattemedlen för budgetåret 1929/1930 kunna sålunda icke mindre än 18.2 miljoner kronor beräknas komma att tagas i an-

språk såsom bidrag till vägunderhåll m. m., därest förevarande förslag om förhöjd bidragsprocent vinner riksdagens bifall, mot endast ungefär 11.7 miljoner kronor av de under budgetåret 1927/1928 influtna automobilskattemedel. Ökningen utgör alltså 6.5 miljoner kronor. Motsvarande ökning av de förbättringsarbeten disponibla beloppen uppgår till endast omkring 800,000 kronor.

Med hänsyn till vikten av att, såsom jag framhållit, erforderliga åtgärder vidtagas för vägarnas förbättring och förstärkning torde man icke böra genom ytterligare begränsning av bidragsmedlen föranleda, att dessa arbeten måste eftersättas, så mycket mindre som det visat sig alltmer av behovet påkallat att öka bidragsprocenten till förbättringsarbeten utöver två tredjedelar av den beräknade kostnaden i syfte att lätta vägdistriktens börda och underhjälp genomförandet av relativt dyrbara men för automobiltrafiken viktiga företag. Därest riksdagen ej har något att därutinnan erinra, har jag också för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t sådan ändring av stadgandena i ämnet, att bidragsprocenten till förbättringsarbeten bestämmes till högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden, där Kungl. Maj:t ej på grund av särskilda skäl finner högre bidrag böra beviljas.»

Utskottets
yttrande.

Medan för närvarande bidraget från automobilskattemedel till förbättringsarbeten i regel utgår med två tredjedelar av de beräknade kostnaderna, förutsattes nu av departementschefen, att sagda bidrag hädanefter skulle få bestämmas till högst tre fjärdedelar, där ej Kungl. Maj:t på grund av särskilda skäl funne högre bidrag böra beviljas. Mot den sålunda ifrågasätta ändringen av stadgandena i ämnet har utskottet för sin del intet att erinra.

Vad därefter angår bidraget av automobilskattemedlen till vägarnas underhåll må till frågans klarläggande erinras, att det från automobilskattemedel utgående bidraget för vägunderhållet till vägdistrikt, där underhållet övertagits av vägkassan, vid 1928 års riksdag höjdes från 20 till 25 procent. Detta höjda bidrag utgår å 1928 års kostnader för underhåll. Av Kungl. Maj:t har nu föreslagits en höjning av sagda bidrag till 30 procent, att utgå å kostnaderna för 1929 års underhåll. Efter vad utskottet inhämtat, kunna — enligt verkställda överslagsberäkningar — de totala vägunderhållskostnaderna under 1929 ej väntas understiga 37.5 miljoner kronor, varav högst 1.5 miljoner kronor skulle falla å de 33 av landets 379 vägdistrikt, vilkas vägkassor ej ännu övertagit vägunderhållet. Kostnaderna för underhållet inom övriga 346 distrikt har under 1929 beräknats uppgå till i runt tal 36 miljoner kronor, varav enligt Kungl. Maj:ts förslag 30 procent skulle utgå av de under budgetåret 1929/1930 inflytande automobilskattemedlen med sammanlagt 10,800,000 kronor $\left(\frac{30}{100} \cdot 36,000,000\right)$.

Att man vid beräkningen av kostnaderna för bestridandet av det ordinarie 30-procentsbidraget enligt väglagen — av vilket hälften numera utgår

av automobilskattemedel — kunnat utgå från samma totalsiffra av 36,000,000 kronor, oaktat dylikt bidrag skall tilldelas även distrikt med naturaunderhåll, beror därpå, att nämnda bidrag ej skall räknas på 1929 års utan på 1928 års underhållskostnader, vilka totaliter beräknats till allenast 36,000,000 kronor mot såsom nyss nämnts cirka 37,500,000 kronor för 1929.

Automobiltrafikens utveckling har som bekant nödvändiggjort en genomgripande omdaning av hela vårt vägväsen med därav följande ökade bördor för de väghållningsskyldiga. Särskilt tyngande äro de alltjämt stegrade kostnaderna för vägarnas underhåll. Att automobiltrafiken bär en alltför ringa del av de nuvarande underhållskostnaderna, lärer vara tämligen allmänt erkänt. Enligt vad som vid trafikräkningar utrönts, borde automobiltrafiken rättvisligen svara för den ojämförligt största delen av nämnda kostnader, sannolikt minst 75 % och inom en nära framtid inemot 90 %, medan i verkligheten automobilväsendets bidrag till underhållet för närvarande utgör allenast 40 % (hälften av det ordinarie 30-procentsbidraget samt 25 procents extra bidrag till vägdistrikt, där vägkassorna helt övertagit underhållet).

Utskottet måste för sin del finna goda skäl tala för en höjning av det extra underhållsbidraget från nuvarande 25 till 40 procent. Inräknat den hälft av det ordinarie bidraget, som täckes av sagda medel — eller alltså 15 % — skulle dock automobiltrafikens bidrag till underhållet komma att uppgå till allenast 55 %. Utskottet förbiser ej den minskning i förbättringsarbetenas anpart av automobilskattemedlen, som härigenom inträder. Utan att underskatta värdet av nu över hela landet pågående livliga arbete med vägarnas förstärkning jämte rätnings- och utvidgningsåtgärder av olika slag, vill dock utskottet erinra om de ökade bördor, detta inneburet för de enskilda vägdistrikten. I ej ringa utsträckning hava vägkassorna blivit så ekonomiskt betungade, att svårigheter föreligga för igångsättande av ytterligare förbättringsarbeten, hur önskvärda dylika än vore och även om statsbidrag härför kan påräknas med ökat belopp. Under alla förhållanden lärer med fog kunna göras gällande, att vägväsendets av en alltjämt tillväxande automobiltrafik föranledda hastiga utveckling ej längre får ske på bekostnad av de väghållningsskyldiges berättigade krav att erhålla vederbörlig anpart av själva underhållskostnaderna ersatt.

Beträffande det motionsvis framförda yrkandet på en sänkning av utjämningsandelen (från nuvarande 15 % till 12 %) vill utskottet endast erinra, att ifrågavarande andel avser att undanröja de orättvisor, som skulle uppkomma därest medlen fördelades mellan olika län allenast i förhållande till de automobilskattebelopp, som därifrån infutit. En dylik utjämning, som närmast betingats av automobilfordonens rörlighet, lärer framstå desto nödvändigare på grund av de inflytande inkomsternas otillräcklighet, och utskottet kan vid sådant förhållande ej tillstyrka någon sänkning av ifrågavarande procentsats.

I väckta motioner nr 221 och 222 (varav den sistnämnda av utskottet tidigare anmäls under punkt 9 härövan) har framhållits önskvärdheten av högre anslags tilldelning för anordnande av skenfria vägkorsningar av järnväg. Utskottet finner de motionsvis anförda synpunkterna beaktansvärda. Man lär dock hava anledning antaga, att ifrågavarande angelägenhet skall utan särskild framställning från riksdagen i tillfyllestgörande grad uppmärksammas.

Med erinran slutligen att herr Danielssons motionsvis framförda önskemål om ökat bidrag till förbättringsarbeten blivt i den framlagda propositionen beaktade, får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framställda förslag till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 29,280,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel;

b) i anledning av Kungl. Maj:ts i särskild proposition, nr 34, framställda förslag samt herrar Bengtssons i Kullen och Jeppssons m. fl. motioner (II: 207 och 239) ävensom med bifall till de av herrar J. Andersson och Frändén, Olsson i Broberg m. fl. samt Olsson i Kullenbergstorp m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 221 samt II: 341 och 355), den sistnämnda i vad den avser höjning av utgående bidrag för vägunderhåll, godkänna följande

»Förslag

til

Förordning

om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161)
om fördelningen av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom. i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med fyrtio procent av distriktets verkliga

kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat väggkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.

Denna förordning skall träda i tillämpning vid fördelning av de under budgetåret 1929/1930 influtna automobilskattemedel.»

c) avslå ifrågavarande av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. i ämnet väckta motion (II: 335), i vad den avser sänkning av nuvarande utjämningsandelen;

II. a) att herr Danielssons m. fl. i ämnet väckta motion (II: 69) må anses besvarad med vad utskottet ovan anfört;

b) att de av herr Pettersson i Hällbacken väckta motionerna (II: 221 och 222) ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

18:o) Kungl. Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. nu 5,250,000 kronor, med 150,000 kronor till 5,400,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 19 och 20 av återopade statsrådsprotokollet.

*Bidrag till
vägunder-
hållet på
landet.*

[18.]

I en inom andra kammaren av herrar *N. Hammarlund* och *G. Johanson* i Hallagården väckt motion, nr 11, har hemställts, att det i årets statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt. 18—19) föreslagna ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, nämligen 10,800,000 kronor, helt måtte utgå av skattemedel i vanlig ordning.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet är avsett *dels* till gäldande av den enligt 60 § väglagen på staten belöpande andelen, tre tiondelar, av kostnaden för vägunderhåll och — jämlikt beslut av 1927 års riksdag — jämväl för vinterväghållning, *dels ock* — ävenledes enligt beslut av 1927 års riksdag — för bestridande av det enligt 9 § i lagen den 13 juni 1919 om ödebygdsvägar, utöver nyssnämnda ordinarie statsbidrag, av statsmedel utgående tilläggsbidrag av minst tre och högst sex tiondelar av underhållskostnaden. Anslaget, som för budgetåret 1923/1924 utgjorde 3,200,000 kronor, har sedermera höjts, för budgetåret 1924/1925 till 4,700,000 kronor och för budgetåret 1925/1926 till 5,500,000 kronor. Med

bifall till Kungl. Maj:ts förslag beslöt 1927 års riksdag höjning av anslaget till 8,500,000 kronor samt dess täckande till hälften med automobilskattemedel.

I riksstaten för budgetåret 1928/1929 har anslag för ifrågavarande ändamål upptagits på följande sätt:

Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>ordinarie förslagsanslag</i>	kronor 5,250,000.
Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>ordinarie förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel	» 5,250,000.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Det utbetalta statsbidraget till vägunderhållet på landet har under budgetåren 1923/1928 uppgått till respektive omkring 5,864,000, 7,342,000, 8,235,000, 8,790,000 och 9,250,000 kronor. Enligt uppgift från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utgjorde 1927 års kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning, varå det år 1928 utgående statsbidraget beräknas, ungefär 34,110,000 kronor, vadan behållning å de för innevarande budgetår beviljade anslagen till ifrågavarande bidrag väntas uppstå. Emellertid torde en viss ökning av berörda kostnader under år 1928 hava ägt rum, särskilt som från och med den 1 januari 1928 vägar med en uppskattad underhållskostnad av omkring 2,440,000 kronor lära övertagits till underhåll medelst vägkassan, så att statsbidraget för år 1929 kommer att beräknas å verkliga kostnaden för dessa vägars underhåll. Kostnadssumman för år 1928 synes skäligen kunna beräknas till 36,000,000 kronor, i följd varav till ifrågavande statsbidrag skulle åtgå 10,800,000 kronor. Härav torde hälften eller 5,400,000 kronor böra täckas av automobilskattemedel. Härom gör jag framställning under nästföljande punkt.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, vilket innebär, att hälften av kostnaderna för det ordinarie vägunderhållsbidraget i likhet vad för budgetåren 1927/1928 och 1928/1929 ägt rum bestrides av automobilskattemedel.

Utskottet, som alltså ej kunnat tillstyrka den i ämnet väckta motion, hemställer,

a) att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag höja det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.* nu 5,250,000 kronor, med 150,000 kronor till 5,400,000 kronor,

b) att den av herrar Hammarlund och Johanson i Hallagården väckta motionen (II: 11), ej må av riksdagen bifallas.

19:o) I anslutning till vad under nästföregående punkt anförts, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, höja det ordinarie förslagsanslaget till *ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, att direkt utgå av automobilskatte-medel, nu 5,250,000 kronor, med 150,000 kronor, till 5,400,000 kronor.

Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.

[19.]

20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av *statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar.

[20.]

21:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt.

[21.]

Hamnar och farleder.

22:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 22) framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, till *hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

Hamn- och farledsundersökningar.

[22.]

23:o) Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att för statens fiskehamnar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 290,000 kronor.

Statens fiskehamnar.

[23.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet sid. 23—26.

I en inom första kammaren av herr *T. Östergren* väckt motion, nr 69, har hemställts, att riksdagen ville besluta anlägga en fiskehamn vid Utklipporna i Blekinge skärgård enligt det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgjorda förslaget för en beräknad kostnad av 665,000 kronor, att för påbörjande av detta arbete anslå 50,000 kronor som extra reservationsanslag för budgetåret 1929/1930.

I fråga om de skäl, motionären anför till stöd för sin framställning, hänvisas till motionen.

För budgetåret 1928/1929 är i riksstaten upptaget ett reservationsanslag av 200,000 kronor för bedrivande av arbeten å till fiskehamnsgruppen I (nybyggnader) hörande arbeten.

I skrivelse den 31 augusti 1928 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning i fråga om behovet av medel för statens fiskehamnar under budgetåret 1929/1930.

Beträffande fiskehamnsgruppen I (nybyggnader) anför styrelsen i huvudsak:

Av de till denna grupp hörande företagen vore de två första, hamnbyggnaderna vid Herrevik och Byviken, färdigställda, och beräknades arbetena vid Höliek vara avslutade under år 1928. Vid Lörudden hade arbetena framskridit så långt, att vågbrytarna färdigbyggts, varemot uppmuddringen av hamnen måste anstå till år 1929, då för detta ändamål lämplig materiel bleve ledig från andra arbeten. Värskår syntes, såsom styrelsen tidigare anmält, böra utgå ur byggnadsplanen.

Vidare upprepar styrelsen sina föregående år gjorda framställningar om utförande av fiskehamnen vid Byxelkrok samt anläggande av en statens fiskehamn vid Utklipporna. Dylika framställningar hava jämväl gjorts av länsstyrelsen i Kalmar län och Thure Nilsson beträffande Byxelkrok samt av länsstyrelsen i Blekinge län i fråga om Utklipporna.

Beträffande medelsbehovet för arbeten inom fiskehamnsgruppen I anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Av de vid ingången av budgetåret 1928/1929 tillgängliga medlen, 201,000 kronor, beräknades för färdigställande av hamnbyggnaderna vid Höliek och Lörudden samt för styrelsens hamnavdelning åtgå 96,000 kronor, vadan 105,000 kronor återstode för påbörjande av arbetena vid Gnisvärd och Torekov, vilka företag beräknades bliva slutförda under år 1930. För budgetåret 1929/1930 erfordrades *dels* för fortsättande av nyssnämnda hamnbyggnader 300,000 kronor, *dels*, i händelse av statsmakternas bifall till förslagen om fiskehamn vid Byxelkrok och Utklipporna, för påbörjande av dessa arbeten under senare hälften av sistnämnda budgetår 100,000 kronor, *dels ock* för styrelsens hamnavdelning under budgetåret 20,000 kronor eller sålunda tillhoppa 420,000 kronor.

Styrelsen hemställer därför, att till utförande av till fiskehamnsgruppen I hörande arbeten måtte för budgetåret 1929/1930 anvisas 420,000 kronor.

Vidkommande fiskehamnsgruppen II (muddringshamnar) anför styrelsen i huvudsak:

Av de numera beslutade tretton företagen vore hamnförbättringarna vid Gårdskär, Fågelsundet, Prästgrundet, Agö och Vättnäs fullbordade. Arbetet vid Utvalnäs syntes böra utgå, då intressenterna icke ville till kronan överlåta för hamnen nödig mark. Vid Hönö-Klåva vore de av 1928 års riksdag beslutade arbetena avsedda att påbörjas under år 1929. Hamnförbättringen vid Bergö beräknades bliva avslutad under år 1929. Vid Storrebben vore arbetena utförda så när som på den i planen ingående fördjupningen av hamnbassängen, beroende på att lämplig muddermateriel härför ej kunde utan dryga transportkostnader bliva tillgänglig, förrän arbetena vid hamnförbättringarna i Gävleborgs och Västernorrlands län avslutats. I samband

med detta muddringsarbete vore avsett att utföra dels en upp- och nedmuddring av norra inloppet till denna hamn förbi Svarthällan, som numera vore ofarbart med de större motorbåtar, fiskarena anskaffat, vilket muddringsarbete utgjorde en utvidgning av planen utan att därför den för anläggningen beräknade kostnaden överskredes, dels muddringen vid Rönnskär samt vid de föreslagna statsunderstödda hamnarna vid Sandskär och Brändskär.

Beträffande de återstående hamnarna inom gruppen, Skeppsmalen, Grisslan och Marviksgrunnan, alla belägna i Västernorrlands län, hade arbetarna vid den sistnämnda hamnen påbörjats under år 1928. I fråga om Skeppsmalen och Grisslan påginge underhandlingar om upplåtelse av mark. Vid Grisslan syntes intressenterna ej för närvarande vilja överlåta nödig mark, varför arbetena vid denna hamn ej torde komma att igångsättas inom den närmaste tiden.

Av de för företag inom denna grupp anvisade medel, 1,250,000 kronor, skulle emellertid jämlikt beslut av riksdagen användas dels 147,700 kronor till hamnförbättringen vid Baskemölla och dels tillhoppa 450,000 kronor till arbeten inom gruppen I, varför hela anslaget till gruppen II — Baskemölla hamn oberäknad — begränsats till 652,300 kronor. Då hittills utförda arbeten kunnat utföras för ungefär den beräknade kostnaden, borde anslaget kunna visa sig tillräckligt för arbetenas slutförande utom i vad avsåge den av 1928 års riksdag beslutade utvidgningen av planen för Hönö-Klåva, som skulle medföra en beräknad kostnadsökning av omkring 200,000 kronor.

Styrelsen hemställer alltså, att för fullbordande av till fiskehamnsgruppen II hörande arbeten måtte för budgetåret 1929/1930 anvisas 200,000 kronor.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Till en början må meddelas, att Kungl. Maj:t den 28 september 1928 bemyndigat väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att påbörja hamnbyggnaden vid Gnisvärd.

Vad beträffar styrelsens anslagsäskande för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1929/1930, är det nödvändigt att bedriva statens fiskehamnsbyggnader i så begränsad omfattning, som med ett ekonomiskt utförande av arbetena är förenligt. I sådant syfte har Kungl. Maj:t den 9 november 1928 anbefallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen låta tills vidare anstå med arbetena vid Torekovs hamn, beträffande vilkas påbörjande beslut tidigare meddelats. Med hänsyn härtill anser jag mig icke kunna tillstyrka anvisande för sagda budgetår av större belopp än 90,000 kronor för fullbordande av den till gruppen I hörande hamnbyggnaden vid Gnisvärd och för uppehållande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnavdelning samt 200,000 kronor till arbeten inom gruppen II för påbörjande av den av nästlidet års riksdag beslutade hamnförbättringen vid Hönö-Klåva eller sålunda tillhoppa 290,000 kronor. Vid bifall härtill kunna med anlitanje jämväl av tidigare beviljade anslag arbetena å fiskehamnar tillhörande grupp II bedrivas i avsedd omfattning. Beträffande fiskehamnen vid Torekov bör arbetet därå upptagas, så snart ske kan med hänsyn till ett planmässigt fullföljande av arbetena å fiskehamnarna med den minskade arbetsstyrka, som förhållandena påkalla.

På grund av vad sålunda anförts läres det ej vara erforderligt att nu taga ståndpunkt till vare sig den nya planen för fiskehamnen vid Byxelkrok eller frågan om anläggning av hamn vid Utklipporna.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

I väckt motion har hemställts om anslag till en fiskehamnsanläggning vid Utklipporna utanför Blekinges sydkust, för vilket företag kostnaderna beräknats till omkring 665,000 kronor. Den förebragta utredningen har emellertid ej övertygat utskottet om ändamålsenligheten av den ifrågasatta anläggningen.

Utskottet, som alltså avstyrker motionen, får hemställa,

a) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag för *statens fiskehamnar* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 290,000 kronor;

b) att herr Östergrens i ämnet väckta motion (I: 69) ej må av riksdagen bifallas.

Statsunder-
stödda fiske-
hamnar.

[24.]

24:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att statens fiskehamn vid Smögenholmarna må under de i statsrådsprotokollet föreslagna villkor överlätas å Smögens municipalsamhälle; *dels ock* för statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 27—30 av statsrådsprotokollet.

I två motioner, väckta inom andra kammaren, har hemställts.

i den ena, nr 71, av herr *O. N. Olsson* i Broberg m. fl., att åtminstone det belopp, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för sin del för ifrågasvarande ändamål funnit för närvarande erforderligt, måtte beviljas och att riksdagen alltså måtte för statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 300,000 kronor; samt

i den andra, nr 72, av herrar *C. Brännberg* och *O. Osberg*, att riksdagen måtte till påbörjande av hamnarbetet på Ramsö under budgetåret 1929/1930 anvisa ett belopp av 100,000 kronor och att det av departementschefen under punkt 24 i sjätte huvudtiteln äskade beloppet måtte höjas med 100,000 kronor till 300,000 kronor, samt att statsbidraget till hamnanläggningen vid Ramsö måtte utgå med 95 procent av kostnaderna.

I fråga om de skäl, motionärerna anført till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

För 1928/1929 har för ändamålet anvisats ett anslag av 250,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1928 anför *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* be-
träffande medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål huvudsakligen följande:

I den skrivelse av den 26 juni 1928, som låg till grund för Kungl. Maj:ts ovanberörda beslut den 29 juni 1928 angående statsbidrag till arbeten vid Bovallstrand, Ramsjö och Vitemölla fiskehamnar, hade styrelsen angivit ytterligare 11 företag och för ett av dessa — Vejby hamn i Kristianstads

län — föreslagit ett första bidrag, varutinnan avgörandet alltjämt vore beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Hela arbetet vore beräknat draga en kostnad av 220,000 kronor och motsvarande statsbidrag till 88 % härav eller 193,600 kronor. För de övriga 10 företagen beräknades anslagsbehovet till 479,996 kronor. Vidare erfordrades för fullbordande av det redan beslutade hamnarbetet vid Vitemölla ett anslag av 25,920 kronor. Sedan dess hade ytterligare två ansökningar inkommit, avseende tillsammans ett anslagsbelopp av 114,180 kronor. Hela det sålunda angivna anslagsbehovet skulle således uppgå till 813,696 kronor.

Förutom nu avhandlade företag vore ett mycket stort antal dylika planerade, särskilt i Göteborgs och Bohus län, varutinnan kunde hänvisas till länsstyrelsens i nämnda län i 1926 års statsverksproposition omförmälda skrivelse den 17 augusti 1925, vari framhölls behovet av utvidgning och förbättring av ett flertal mindre fiskehamnar i länet, vilka arbeten beräknats draga en kostnad av icke mindre än i runt tal 2,500,000 kronor.

Till undvikande av en allt mera stegrad stockning av i avvaktan på statsbidrag vilande och av bifall förtjänta ansökningar torde det vara i högsta grad påkallat att företaga en åtminstone i någon mån effektiv ökning av ifrågakvarande anslag. Eljest skulle för övrigt även riskeras, att endast sådana ombyggnader av skadade hamnar, som ej kunde uppskjutas, och andra av likartade skäl mera pressande arbeten skulle komma i åtnjutande av anslag, under det att många andra arbeten, som väl behövde och förtjänade att komma till utförande, skulle fördröjas i alltför hög grad.

Styrelsen, som anser det redan nu föreliggande behovet av dylika fiskehamnars förbättring böra tillgodoses inom högst tre år framåt, hemställer därför, att för statsunderstödda fiskehamnar måtte för budgetåret 1929/1930 anvisas 300,000 kronor.

Departementschefen har ej ansett sig kunna tillstyrka beviljande av större belopp än 200,000 kronor.

Då det ur många synpunkter vore önskvärt, att kostnaderna för fiskehamnsanläggningarna bestridas ej endast av staten utan jämväl till skälig del av intressenterna, har departementschefen — i enlighet med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordat — ansett sig böra tillstyrka, att statens fiskehamn vid *Smögenholmarna* överlåtes å Smögens municipalsamhälle. Såsom villkor för överlåtelsen torde bland annat böra föreskrivas, framhåller departementschefen, dels att, på sätt stadgas i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) angående statsbidrag till byggande, förbättring och underhåll av allmänna hamnar och farleder, område för den gamla hamnen vid Smögen avsöndras och lagfares samt att bägge hamnarna sammanslås till en fiskehamn att därefter med avseende å underhåll m. m. anses såsom en statsunderstödd fiskehamn, dels ock att samhället skall under en tid av fem år med en femtedel för varje år till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inbetala fem procent av anläggningskostnaden för den nya hamnen eller 10,600 kronor. Innan överlåtelse skedde, borde av samhället godkänt förslagskontrakt upptagande erforderliga villkor underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Beträffande det motionsvis framställda yrkandet om medels beviljande till hamnbyggnad vid det i trakten av Strömstad belägna Ramsö fiskeläge får

*Utskottets
yttrande.*

utskottet erinra att på Västkusten finnes ett stort antal fiskeplatser, där hamnförhållandena för närvarande synas mycket otillfredsställande. Ett ställningstagande från riksdagens sida till frågan, i vad mån och i vilken ordning mellan de olika platserna dessa missförhållanden kunna genom statens medverkan avhjälpas, lär svårligen kunna ske med mindre förslag härtill från vederbörande myndigheter föreligger.

Med behjärtande emellertid av de motionsvis framförda kraven på högre anslag för de statsunderstödda fiskehamnarna vill utskottet tillstyrka, att ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår bestämmas till 250,000 kronor, vilket innebär en höjning med 50,000 kronor i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag.

Kungl. Maj:ts förslag om överlåtelse av statens fiskehamn vid Smögenholmarna har ej givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att statens fiskehamn vid Smögenholmarna må under de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1929 angivna villkor överlätas å Smögens municipalsamhälle;

b) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Olsson i Broberg m. fl. och Brännberg samt Osberg i ämnet väckta motionerna (II: 71 och 72) för statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservanslag av 250,000 kronor.

Handelsham-
nar och
farleder.

[25.]

25:o) Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att till handelshamnar och farleder för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

För innevarande budgetår utgör ifrågavarande anslag 250,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

»Genom beslut den 17 februari 1928 har Kungl. Maj:t medgivit, att staden Åmål för utförande av anläggning av djuphamn vid Örnäs må erhålla statsbidrag utan återbetalningsskyldighet med högst 77,500 kronor, ävensom till påbörjande av arbetet beviljat 40,000 kronor att utgå av tillgängliga medel å anslaget till understödande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m.

Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 31 augusti 1928 beviljat statsbidrag till fem av de sex arbetsföretag, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin ovanberörda skrivelse den 14 juli 1928 föreslagit till erhållande av bidrag från anslaget till handelshamnar och farleder, med sammanlagt 214,200 kronor, nämligen till fortsättande av utvidgning och förbättring av Slite hamn med 57,000 kronor, påbörjande av utvidgning och fördjupning av Borgholms hamn med 59,600 kronor, påbörjande av östra kajen i Mörbylånga hamn med 38,600 kronor, fullbordade av muddringsarbetena i Figeholms hamn med 19,000

kronor samt påbörjande av fördjupning av farleden till Törefors sågverk och Töre hamn med 40,000 kronor. Därjämte har Kungl. Maj:t medgivit, att till arbetsföretagen vid Borgholm, Mörbylånga och Törefors finge utgå ytterligare statsbidrag, dock att det sammanlagda statsbidraget icke finge överstiga respektive 159,600, 129,200 och 50,000 kronor. I vad framställningen avsåge bidrag med 37,500 kronor för fullbordande av anläggning av djuphamn vid Örnäs för Åmåls stad skulle Kungl. Maj:t framdeles meddela beslut. Därest framställningen jämväl i denna del vinner bifall, skulle hela anslaget för innevarande budgetår, 250,000 kronor, jämte disponibel reservation, 1,700 kronor, vara förbrukade.

Vidkommande den ifrågasatta fördjupningen av norra inloppet till Fårösund kan jag med hänsyn till de stora kostnaderna icke under nuvarande förhållanden förorda igångsättandet av detta arbete. Även bortsett från detta företag föreligger otvivelaktigt ett starkt behov av medel för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa statsutgifterna anser jag mig dock förhindrad ifrågasätta, att förevarande anslag upptages till högre belopp än för innevarande budgetår eller 250,000 kronor.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *handelshamnar och farleder* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

26:o Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att för upprensning av Oxdjupet för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 53,900 kronor.

*Upprensning
av Oxdjupet.
[26.]*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 32—36 av åberopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Såsom förut nämnts har riksdagen redan tidigare, år 1918, beviljat 200,000 kronor för upprensning av farledet genom Oxdjupet till 10 meters djup under lågvatten och med 60 meters bottenbredd. Den i ärendet förebragta utredningen giver vid handen, att tillvaron av de återstående försänkningarna i farleden, vilka försänkningar ursprungligen utförts av militära skäl, medföra allvarliga risker för sjöfarten, särskilt de större fartygen. Enligt vad jag inhämtat anlöpes Stockholm i allt större utsträckning av fartyg av sådan storlek, att de icke med tillbörlig trygghet kunna passera Oxdjupet i dess nuvarande skick. Det synes alltså nödvändigt, att åtgärder med det snaraste vidtagas för undanröjande av ifrågavarande olägenhet för sjöfarten på huvudstaden.

Beträffande de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda olika alternativen för upprensning till 10.5 meters djup av farleden — alternativ I med en bottenbredd i farleden av 130 meter och slutande å ett belopp av 61,500 kronor samt alternativ II med en bottenbredd av 115 meter och

slutande å ett belopp av 53,900 kronor — så utvisa de av chefen för marin-staben och lotsstyrelsen avgivna yttrandena, att en upprensning enligt det senare alternativet skulle vara tillfyllest. Då tillika arbetets utförande på sistnämnda sätt beräknats innebära en kostnadsminskning av sammanlagt omkring 28,000 kronor, varav, inberäknat kostnaden för återuppförande av omförmälda brygga, nära 21,000 kronor skulle belöpa på åtgärder för försvarsväsendet, anser jag mig böra förorda upprensningens utförande enligt alternativ II.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan, att kostnaderna för utförande av ifrågavarande arbete skulle täckas av medel ur handels- och sjöfartsfonden, vilken redan hårt anlitats för andra ändamål, kan jag icke biträda, utan torde ett särskilt anslag för ändamålet begäras av riksdagen.

De av upprensningen föranledda kostnaderna för försvarsändamål torde vid arbetets utförande enligt alternativ II såvitt utredningen hittills givit vid handen komma att uppgå till omkring 10,500 kronor. När beloppet av dessa kostnader efter arbetets utförande bättre kan bedömas, torde förslag till deras täckande få föreläggas riksdagen.

Medel för att efter upprensningens verkställande anordna ny fyrbelysning vid Oxdjupet lära i sinom tid komma att äskas under tionde huvudtiteln.»

Utskottets
yttrande.

Såvitt av utredningen framgår, utgöra de tidigare vid Oxdjupet av militära skäl utförda försänkningarna ett hinder för den allmänna sjöfarten. Med hänsyn härtill har utskottet ej velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag om medels anvisande för erforderlig upprensning av farleden. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *upprensning av Oxdjupet* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 53,900 kronor.

Underhåll av
fiskehamnar.

27:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) hemställer utskottet,

[27.]

att riksdagen må till *underhåll av fiskehamnar* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Vägtrafikväsendet.

Bidrag till
vissa kommunika-
tions-
ändamål.

28:o) Kungl. Maj:t har (punkt 28) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie reservationsanslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål, nu 20,000 kronor, med 10,000 kronor till 30,000 kronor.

[28.]

Under titeln »Vägar och kommunikationer» har sedan en följd av år varit i riksstaten uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 20,000 kronor. Med uteslutande ur riksstaten av nämnda anslag har 1928 års riksdag i riksstaten för innevarande budgetår under titeln: »Bidrag till vissa kommunikationsändamål» upptagit ett ordinarie reservationsanslag å 20,000 kronor.

De utgifter, som avföras från ifrågavarande anslag, utgöras, bland annat, av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder, av Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet samt av bidrag till den internationella luftfartskommissionen.

Departementschefen har i detta sammanhang anmält *länsstyrelsens i Jämtlands län* skrivelse den 9 november 1928, däri länsstyrelsen hemställt, att ett anslag av 10,000 kronor måtte anvisas såsom tillägg till nu ifrågavarande anslag. Länsstyrelsen har därvid anfört, bland annat, följande:

Anslaget till vissa kommunikationsändamål torde numera icke vara tillräckligt för fyllande av de anspråk, som ställdes på detsamma. Anledningen härtill vore sannolikt, att person- och godstrafiken å de små ångbåtsleder, till vars uppehållande anslaget till stor del användes, överginge från båttransporter till motorfordon, allt efter som vägnätet utsträcktes. Det borde tillses, att icke härigenom kommunikationerna på vissa orter försämrades genom att ångbåtslinjer nedlades. Den äldre bebyggelsen hade i allmänhet följt vattendragen och byar hade ofta anlagts runt en sjö. Om väg anlades endast å ena sidan om en dylik sjö, bleve sjötrafiken från den andra sidan så svag, att bolagen eller flottningföreningarna, vilka plågade använda sina bogserbåtar för dylik trafik, icke med ekonomisk fördel kunde fortsätta att uppehålla trafiken utan särskilt tillskott. Man syntes emellertid befinna sig i ett övergångsstadium av relativt kort varaktighet, beroende på det allmänna vägnätets utveckling, varför en tillfällig höjning av anslaget torde vara tillräcklig.

I fråga om behovet av anslag för bidrag till vissa kommunikationsändamål för nästkommande budgetår anför *departementschefen* följande:

»För budgetåret 1927/1928 stodo till förfogande för ifrågavarande ändamål dels anslag å 20,000 kronor och dels en reservation från budgetåret 1926/1927 å omkring 25,700 kronor eller sammanlagt omkring 45,700 kronor. Utgifterna från anslaget hava för budgetåret 1927/1928 uppgått till omkring 36,700 kronor, vadan således en reservation till innevarande budgetår å omkring 9,000 kronor förefinnes.

Enligt verkställd beräkning torde utgifterna å anslaget, med iakttagande av största sparsamhet, för innevarande budgetår komma att uppgå till omkring 27,000 kronor, vadan nämnvärd reservation till nästa budgetår icke väntas föreligga. Med hänsyn jämväl till de ökade anspråk, som ställas på anslaget, lärer alltså en höjning av detsamma med 10,000 kronor vara erforderlig.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie reservationsanslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål, nu 20,000 kronor, med 10,000 kronor till 30,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 6 saml. 6 häft. (Nr 6.)

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) hemställer utskottet,

Bidrag till skjuts-entreprenader.
[29.]

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till skjutsentreprenader*, nu 170,000 kronor, med 100,000 kronor till 70,000 kronor.

30:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) hemställer utskottet,

Utgifter för registrering av automobiler m. m.
[30.]

att riksdagen må till bestridande av *utgifter för registrering av automobiler m. m.* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 20,000 kronor.

Luftfartsväsendet.

31:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31) om understöd av regelbunden luftfart m. m. samt (punkt 32) om väderlekstjänst för luftfarten kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Understöd av regelbunden luftfart m. m.
[31 o. 32.]

anmäla.

Byggnadsväsendet.

32:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) hemställer utskottet,

Byggnadsstyrelsens verksamhet.
[33.]

att riksdagen må till *upprätthållande av byggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 90,700 kronor.

33:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34) att för utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.
[34.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 66 av åberopade statsrådsprotokollet.

För utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. hava för nedan angivna budgetår anvisats reservationsanslag till följande belopp, jämte vilka ställts nettoutgifterna från anslagen:

Budgetår	Anslag kronor	Nettoutgift kronor
1923/1924	25,000: —	17,689: —
1924/1925	25,000: —	5,920: —
1925/1926	20,000: —	9,927: —
1926/1927	—	7,457: 07
1927/1928	—	4,830: 98

Anslaget är avsett till täckande av kostnaderna för genom byggnadsstyrelsen verkställda utredningar eller andra förberedande åtgärder, såsom

exempelvis upprättande av ritningsförslag till byggnadsföretag för statens räkning samt uppgörande av förslag till stadsplan å kronan tillhörigt område, vilka icke skola bekostas av styrelsens anslag eller med särskilt anvisade medel. Det har därvid förutsatts, att, därest byggnadsanslag beviljas till företag, för vilket förberedande åtgärder vidtagits med anlitan- de av nu ifrågavarande anslag, till sistnämnda anslag bör återföras vad därav för ändamålet utgivits.

I skrivelse den 28 augusti 1928 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1929/1930 anvisas ytterligare 20,000 kronor. Av anslaget funnes för närvarande disponibelt ett belopp av allenast 7,459 kronor. Under budgetåret 1928/1929 torde dock eventuellt till anslaget kunna återbäras 2,000 kronor från det i riksstaten för sagda bud- getår upptagna men ännu icke till styrelsens förfogande ställda anslaget till ny värmeledningsanläggning m. m. i nationalmuseum. Med hänsyn till den disponibla reservationens ringa och för det med anslaget avsedda ändamålet givetvis otillräckliga belopp ansåge sig styrelsen nu böra föreslå anvisande av ytterligare anslag för budgetåret 1929/1930, och syntes styrelsen därvid ett belopp av 20,000 kronor lämpligen böra beräknas.

Då en förstärkning av de för ifrågavarande ändamål tillgängliga medlen syntes erforderlig, har *departementschefen* tillstyrkt byggnadsstyrelsens förslag.

Utskottet, som ansett ifrågavarande anslagsbelopp böra begränsas till 15,000 kronor, får hemställa,

att riksdagen må för *utredningar rörande tillämnade bygg- nadsföretag m. m.* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

34:o Kungl. Maj:t har (punkt 35) föreslagit riksdagen att till avlöning av länsarkitekter för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 57,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

*Läns-
arkitekter.
[35.]*

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 70, av herr *T. Julin* och den andra inom andra kammaren, nr 133, av herr *M. Andersson* i Igelboda, har hemställts, att riksdagen behagade besluta att till avlöning av länsarkitekter för budgetåret 1929/1930, utöver det av Kungl. Maj:t i 1929 års statsverksproposition äskade anslaget av 57,000 kronor, anvisa 3,000 kronor till anlitan- de av ytterligare biträde åt länsarkitekten i Stockholms län, eller tillsammans 60,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Det extra anslaget till länsarkitekter höjdes för budgetåret 1928/1929 från 47,000 kronor till 52,000 kronor. Med denna förhöjning avsågs att be- strida kostnaderna för ökande av antalet länsarkitektbefattningar från åtta till nio.

Då behovet av ytterligare länsarkitektbefattningar med ökad styrka gjorde sig gällande, särskilt såvitt angår övervakandet av stadsplaneregleringen och byggnadsverksamheten i de allt talrikare uppväxande smärre samhällena i olika delar av landet, har *departementschefen*, i anslutning till ett av byggnadsstyrelsen framställt förslag, ansett sig böra förordna, att från och med nästkommande budgetår ytterligare en länsarkitektbefattning inrättades. Beträffande frågan, i vilka län den nya befattningen borde placeras, borde det ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagens beslut i anslagsfrågan föreläge, därom fatta beslut. Vid bedömande av denna fråga syntes särskilt avseende böra fästas vid föreliggande svårigheter att kunna påräkna annan sakkunskap på ifrågavarande områden. Då arvodet till den nye länsarkitekten syntes böra bestämmas till samma belopp, som utginge till flertalet av de nuvarande länsarkitekterna, eller 5,000 kronor, erfordrades av denna anledning en ökning av ifrågavarande anslag med 5,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Utskottet får tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Att arbetsbelastningen vid länsarkitektinstitutionen inom Stockholms län är tyngande, synes framgå av den utredning, som i de i ämnet väckta motionerna förebragts. Att på enskilda motioner taga ställning till frågan på vad sätt de nuvarande personalsvårigheterna böra avhjälpas, finner utskottet emellertid ej lämpligt.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å de av herrar Julin och Andersson i Igelboda i ämnet väckta motionerna (I: 70 och II: 133) må till avlöning av *länsarkitekter* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 57,000 kronor.

Byggnader
och reparationer.

[36.]

35:o) Kungl. Maj:t har (punkt 36) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, nu 500,000 kronor, med 25,000 kronor till 525,000 kronor.

Det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, som för budgetåret 1925/1926 var uppfört med 450,000 kronor, höjdes med hänsyn till ökningen av kronans under byggnadsstyrelsens vård ställda fastighetsbestånd för budgetåret 1926/1927 till 500,000 kronor, med vilket belopp anslaget jämväl varit upptaget för budgetåren 1927/1929. Därjämte hava till förstärkning av nämnda anslag under flera år anvisats extra anslag, för budgetåren 1926/1929 till belopp av respektive 600,000, 800,000 och 850,000 kronor.

Jämlikt medgivande av statsmakterna hava av vart och ett av de för ifrågavarande ändamål under sistnämnda tre budgetår sålunda tillgängliga beloppen, respektive 1,100,000, 1,300,000 och 1,350,000 kronor, ett belopp av 50,000 kronor tagits i anspråk för sådana restaureringsarbeten å Kalmar och

Läckö slott, vilka ansetts onödgärligen nödvändiga till förhindrande av ytterligare förstörelse av nämnda slott. Det förutsattes vid denna frågas behandling år 1926, att nämnda restaureringsarbeten skulle fördelas på flera år samt att kostnaderna för arbetena skulle påföras förevarande anslag, därvid efter utredning av byggnadsstyrelsen, för varje år visst maximibelopp skulle fastställas.

I skrivelse den 22 augusti 1928 har *byggnadsstyrelsen* anmält behovet av anslag till byggnader och reparationer för budgetåret 1929/1930. Styrelsen anför härvid till en början:

Då sedan den senaste höjningen av det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer kronans under styrelsens vård stående fastighetsbestånd ytterligare ökats med, jämte andra, åtskilliga stora nybyggda egendomar, för vilka vederbörande entreprenörers ansvarstider nu utgått eller under den närmaste tiden komme att utgå, ansåge sig styrelsen böra föreslå en därav föranledd ytterligare höjning av ifrågavarande ordinarie anslag.

Efter avgivandet av den byggnadsstyrelsens framställning av den 15 september 1925 som låge till grund för nyssnämnda anslagshöjning, hade följande fastigheter ställts under styrelsens förvaltning:

	Årlig underhållskostnad, beräknad efter 1914 års priser, kronor
<i>i Stockholm:</i>	
Ämbetsbyggnaden i kvarteret Murmästaren	9,000
Norra Blasieholmshamnen 13	2,000
	Summa 11,000
<i>i landsorten:</i>	
Nya folkskoleseminariet i Umeå	5,000
Småskoleseminariet i Lycksele	1,500
Nya folkskoleseminariet i Linköping	4,500
Kasernbyggnaden med område i Härnösand (under ombyggnad till vanförestalt, varför ingen summa här utföres för underhåll).	
Landsfiskalsbostället i Arjeplog	150
Dalarö skans	300
Skytteanska skolan i Tärna	450
Åtskilliga påbyggnader och utvidgningar av äldre byggnader	1,600
	Summa 13,500

Ovanstående underhållskostnader hade beräknats efter 1914 års priser. Den sammanlagda kostnadssumman, 24,500 kronor, utgjorde alltså det belopp, varmed det ordinarie anslaget borde ökas, eller från 500,000 kronor till i avrundat tal 525,000 kronor.

För beräkning av de medel, som givetvis jämväl för budgetåret 1929/1930 erfordrades till det ordinarie anslaget förstärkning, hade styrelsen liksom de föregående åren låtit verkställa utredning rörande byggnadskostnadernas stegring med ledning av de för år 1928 gällande avtal med hantverkmästare inom byggnadsindustrien i Stockholm. Till skillnad från föregående år hade emellertid numera i denna utredning kostnaderna för värmeledning och sanitära anläggningar intagits i den tabell, som innehöller övriga slag av arbeten. Utredningen gäve vid handen, att kostnadsökningen uppginge till i genomsnitt 137 % i jämförelse med 1914 års priser. Indexalet uppginge

alltså nu till 237. Motsvarande ökning enligt den med styrelsens skrivelse den 24 augusti 1927 överlämnade utredningen var 130 %. Då byggnadskostnaderna, efter vad nu kunde bedömas, torde kunna väntas bliva i stort sett oförändrade under budgetåret 1929/1930, skulle alltså till förstärkning av det ordinarie anslaget å 525,000 kronor erfordras ett extra anslag av i runt tal 720,000 kronor.

Styrelsen meddelar härefter, att styrelsen inom kort skulle inkomma med plan för oundgängligen nödvändiga restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott under budgetåret 1929/1930 samt att för detta ändamål för samma budgetår erfordrades ett belopp av 50,000 kronor. Härutöver anser styrelsen förstärkningsanslaget böra ytterligare ökas med ett belopp av omkring 30,000 kronor för vissa arbeten inom tekniska skolans i Stockholm byggnad. Med tillägg av ifrågavarande, till sammanlagt 80,000 kronor uppgående belopp, erfordras alltså enligt byggnadsstyrelsens uppfattning ett extra anslag av 800,000 kronor.

Departementschefen har i detta sammanhang erinrat, att byggnadsstyrelsen i skrivelse den 27 december 1928 framlagt förslag till iståndsättande av fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm, det s. k. Arvfurstens palats, ävensom till utvidgning och förbättring av utrikesdepartementets lokaler därstädes samt för sådant ändamål för budgetåret 1929/1930 åskat ett belopp av 400,000 kronor. Det syntes emellertid icke vara möjligt att för detta ändamål avse medel under nästkommande budgetår. Dock måste byggnadens fasader snarast möjligt repareras. För påbörjande av detta arbete, för vilket de till 50,000 kronor beräknade kostnaderna syntes kunna bestridas från förevarande anslag, torde av anslaget för budgetåret 1929/1930 böra avses ett belopp av 20,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som tillstyrker att för ifrågavarande ändamål, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, beviljas de båda av byggnadsstyrelsen begärda anslagen, nämligen ett ordinarie å 525,000 kronor samt ett extra anslag å 800,000 kronor, får under nu förevarande punkt hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, nu 500,000 kronor, med 25,000 kronor till 525,000 kronor.

*Förstärkning
av anslaget
till byggnader
och repara-
tioner.*

[37.]

36:o) Under åberopande av vad som anförts under nästföregående punkt, hemställer utskottet,

att riksdagen må i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) till förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 800,000 kronor.

*Restaurering
av rikssalen
å Stockholms
slott m. m.*

[38.]

37:o) Kungl. Maj:t har (punkt 38) föreslagit riksdagen att för restaurering av rikssalen å Stockholms slott m. m. för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 118,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 72—77 av åberopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse den 20 september 1928 har *riksmarskalksämmbetet* meddelat, att ståthållaråmbetet på Stockholms slott med skrivelse den 6 i samma månad till riksarskalksämmbetet överlämnat en av slottsarkitekten, generaldirektören I. J. Tengbom i samråd med ståthållaren på slottet samt överintendenten och chefen för husgerådskammaren utarbetad, den 30 augusti 1928 dagtecknad utredning rörande behovet av anslagsmedel för verkställande av sådana större åtgärder beträffande slottets inre, som kunde anses nödvändiga för att försätta slottet i värdigt skick. Berörda utredning innehåller beträffande kostnadsberäkningarna i huvudsak följande:

Beträffande rummets dekorerings med vävda tapeter hade även försök blivit gjorda utan att ännu ett tillfredsställande resultat kunde anses föreligga. Kostnaden för dessa anordningar kunde därför ej närmare beräknas förrän efter fortsatta experiment, men hade i nedanstående förslag åndock en approximativ summa angivits.

Utförandet av här nämnda försök och modeller och upprättandet av därpå grundade förslag hade skett i samråd med riksantikvarien och byggnadsstyrelsen.

Beträffande kostnadsberäkningen låge det i sakens natur, att någon större grad av exakthet icke stöde att vinna vid sådana ytterst svårbedömliga arbeten som stuckens och skulpturernas restaurering m. m.

Restaurerings- och inredningsarbeten.

	Kronor.
Restaurering av stuck å kolonner, väggar och smygar m. m. samt skulptur och tak	60,000
Restaurering och förändring av det trånga trapprummet från ordenssalarna. Detta arbete skulle omfatta i huvudsak rummets höjande genom tilläggande av ovanför varande utrymme samt väggarnas beklädande med panel, delvis dekorerad i färg. Restaurering av balkongpartier å östra väggen samt av snickerier	20,000
Kungl. läktare skulle sammansättas av delar av nuvarande läktare och utföras så, att den utan större svårighet kunde nedtagas och åter uppsättas	6,000
Belysningsanordning, bestående av 23 kristallkronor, utförda i efterbildning av kronor från 1700-talets mitt, samt elektriska ledningar i samband därmed	25,000
Målning av fönsterbågar och snickeri m. m.	4,000
Uppvärmningen skedde nu medelst varmluft från en under golvet belägen varmkammare. Denna anordning skulle bibehållas med förändringar beträffande varmluftens intagande och utsläppande. För erhållande av bättre värmeeffekt och för att underlätta salens uppvärmning framdroges under sidostraderna värmeslingor. För ventilation droges från ett av övre fönstren genom därintill varande rum en ventilationstrumma upp över taket. Nuvarande ventilationsöppningar borttoges i samband med takets restaurering. Värme- och ventilationsanordningar och därför nödvändiga byggnadsarbeten	12,000
Sidostrader vore avsedda att uppbyggas i trappform till låg höjd för beredande av lämpliga sittplatser i stället för de borttagna läktarna och utföras så, att de skulle kunna nedtagas. Barriärer skulle uppställas framför, beklädda med tyg	15,000

Reparation av golv, rivningsarbeten m. m.	2,000
Arbetet skulle bedrivas så, att ställning endast uppfördes för en eller ett par kolonnuppställningar och mellanvarande väggparti för varje gång, varefter den förflyttades i mån som restaureringsarbetet fortskrede. På så sätt skulle avbrott i arbetet kunna ske, när rikssalen emellanåt behöfve tagas i bruk.	
För ställningar beräknades	10,000
Diverse omkostnader och oförutsedda utgifter, 15 %	23,000
Ritningar, kontroll, tillsyn m. m., kronor 5,000 pr år	10,000
Summa kronor	187,000

Tillfälliga anordningar, möblering och utrustning.

Kronor.	
Podium för orkester anordnades att kunna lätt uppsättas och nedtagas	4,000
Permanent anordningar för tillfälligt uppsättande av slottets vävda tapeter, förslagsvis	20,000
Mattor, beräknade efter en kostnad av 20 kronor pr kvm.	8,000
Tronhimmeln befunde sig i sådant skick, att för dess bevarande i rikssalen en restaurering vore nödvändig; härför hade beräknats en kostnad av	
Summa kronor	34,000

I samband med den yttre restaureringen av slottet hade kulturhistoriska undersökningar och grävningar utförts dels på slottets borggård, dels även i norra slottslängans källare. Vid dessa grävningar hade i norra längans källare klarlagts betydande delar av det medeltida slottet. Vidare hade under arbetets gång gjorts rika fynd från olika perioder. Ett starkt önskemål hade varit att låta dessa utgrävningar hållas öppna och göra dem och därvid gjorda fynd tillgängliga för forskare och den intresserade allmänheten. Detta mål skulle kunna nås, om på lämpligt sätt över utgrävningsområdet ett provisoriskt trägolv inlades och anordningar vidtoges för de nu upplagrade fyndföremålen. Det vore önskvärt, att detta arbete kunde komma till utförande under kommande år. För inläggning av golv erfordrades ett belopp av

erfordrades ett belopp av	9,000
samt för diverse inredningsarbeten och anordningar för uppställning av funna föremål	6,000
Summa kronor	15,000

Samtliga ovan angivna arbeten skulle således draga en kostnad av 236,000 kronor, och föresloges, att de angivna arbetena komme till utförande under loppet av två år.

För egen del har *departementschefen* i ärendet anfört följande:

»Rikssalen å Stockholms slott är en av landets ståtligaste skapelser på innerarkitekturs område. Genom under 1800-talet vidtagna åtgärder, ofta av provisorisk art, i avseende å inredningen befinner sig dessvärre rikssalen numera i ett skick, som ingalunda kan betecknas värdigt denna för landets främsta representationsbehov avsedda sal. Detta missförhållande har jämväl på senare tiden vid upprepade tillfällen framhållits av bland andra riksdagens åren 1920 och 1925 församlade revisorer. Sålunda anförde sistnämnda revisorer, att det enligt deras mening icke kunde anses försvarligt att längre uppskjuta

avhjälpandet av bristfälligheterna i rikssalen samt att för ändamålet syntes snarast böra beredas särskilda anslagsmedel, därest icke genom ytterligare dröjsmål med restaureringsarbetet bristerna skulle förvärras och följaktligen också kostnaderna för deras botande fördyras. Behovet av rikssalens försättande i ett värdigare skick torde alltså få anses vitsordat, och då arbetet med yttre restaurering av Stockholms slott inom kort äro fullbordade, synes tiden vara inne att vidtaga den viktiga åtgärd för iståndsättande av slottets inre, som en restaurering av rikssalen måste anses innebära.

Genom de i sådant hänseende nu föreslagna arbetena skulle rikssalen åter komma att framträda i sitt ursprungliga, monumentala skick och sålunda på ett mera tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål. Jag anser mig därför böra förordna, att dessa restaureringsarbeten komma till utförande och att särskilda medel för ändamålet anvisas av riksdagen. Även de föreslagna åtgärderna för att göra de vid slottets yttre restaurering verkställda kulturhistoriska undersökningarnas resultat tillgängliga synas böra vidtagas.

Vad beträffar för nu ifrågavarande ändamål erforderliga medel, kan jag ej tillstyrka, att för budgetåret 1929/1930 anvisas mera än hälften av det sammanlagda beloppet eller 118,000 kronor. Av det nu ifrågasatta anslaget för budgetåret 1929/1930 lärer ett belopp av högst 15,000 kronor få tagas i anspråk för anordningar för att hålla resultaten av ovanberörda kulturhistoriska undersökningar tillgängliga för allmänheten.»

Under hänvisning till utredningen i ärendet får utskottet tillstyrka det framlagda förslaget om rikssalens restaurering.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har ej heller velat motsätta sig att ett belopp av 15,000 kronor ställes till förfogande för anordningar inom slottsbyggnaden för utställning av fynd m. m., gjorda i samband med grävningar under slottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *restaurering av rikssalen å Stockholms slott m. m.* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 118,000 kronor.

38:o) Kungl. Maj:t har (punkt 39) föreslagit riksdagen att för utredningar rörande ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra i Stockholm m. m. för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

*Utredningar
rörande
ämbets-
byggnad i
kvarteret
Grönlandet
södra i
Stockholm.*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 78—85 av åberopade statsrådsprotokollet.

[39.]

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har tillkommit i samband med frågan om beredande av andra lokaler åt de statsinstitutioner, vilka äro förlagda till de för statsverkets räkning förhyrda utrymmena i fastigheten med adressnummer 23 och 25 vid Vasagatan och 29 vid Tunnelgatan i Stockholm eller det s. k. Auditorium.

Genom den sålunda ordnade förhyrningen, som omfattar 281 rum för ett sammanlagt hyresbelopp av 191,000 kronor, förfogar statsverket, enligt vad byggnadsstyrelsen i skrivelse den 27 september 1928 meddelat, över sammanlagt 254 rum, disponerade på följande sätt:

Statsinstitution	Våning	Antal rum
Riksförsäkringsanstalten.....	1, 2 och 3 tr. upp	152
Arbetslöshetskommissionen		36
Statens egnahemsstyrelse	3 tr. upp	6
Ägogränssakkunniga		4
1928 års tullkommitté		4
Statens maskin- och redskapsprovninganstalt		4
Söderbygdens vattendomstol		5
Österbygdens		6
Domänstyrelsen		6
Lantbruksstyrelsens tuberkulosavdelning	4 tr. upp	5
Riksskogstaxeringsnamnden		9
Djurgårdskommissionen		5
Rusdryckslagstiftningsberedningen		2
Statens elektriska inspektion		10
	Summa	254

Anm. Ordet »rum» i ovanstående förteckning betecknar de rumsenheter, som ingingo i de ursprungliga hyresavtalen. Sedermera hava emellertid efter förefallande behov några av dessa rum sammanslagits eller uppdelats, så att i vissa fall de sålunda angivna siffrorna icke fullt överensstämna med det nu förefintliga verkliga rumantalet.

Av återstående 27 rum äro 23, belägna i våningarna 2 och 3 trappor upp, uthyrda till enskilda och 4 odisponerade.

I skrivelse den 27 september 1928 har *byggnadsstyrelsen* beträffande statsverkets lokalförhyrning i Auditorium anfört bland annat följande:

Hyrestiden för ifrågavarande lokaler utginge den 1 april 1932, men någon särskild uppsägningstid vore icke avtalad. Med anledning av att den tomt, å vilken Auditoriebyggnaden vore uppförd, arrenderades av fastighetsägaren, aktiebolaget Industripalatset, från Stockholms stad, vore i hyreskontrakten överenskommet, att, om ej staden vid kontraktstidens slut förklarade sig behöva de uthyrda lokalerna, kronan ägde erhålla förlängning av kontrakten å enahanda villkor och för den tid, som staden då upplåte tomten, dock högst 9½ år. Härom skulle staden lämna besked två år före kontraktstidens slut.

Under de senare åren hade lokaler tidvis stått odisponerade i icke ringa omfattning. Sålunda hade Kungl. Maj:t till följd härav efter anmälan från byggnadsstyrelsen lämnat styrelsen ersättning för förskjutna hyresbelopp för år 1923 med 9,256 kronor 7 öre, 1924 med 10,561 kronor 23 öre, 1925 med 2,232 kronor 9 öre, 1926 med 6,545 kronor 96 öre och 1927 med 15,109 kronor 95 öre.

Det syntes styrelsen, att förhyrningen av Auditorium vore av den omfattning, att densamma borde avvecklas. För detta ändamål måste givetvis andra lokaler beredas de till Auditorium förlagda institutionerna, och syntes därvid icke någon annan utväg stå till buds än den av statsrevisorerna förordade, nämligen uppförande för ändamålet av en nybyggnad. I utlåtande den 7 januari 1928 över statsrevisorernas uttalande hade styrelsen antytt,

att för denna nybyggnad lämpligen borde utnyttjas de kronan tillhöriga tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra, belägna i kvarterets östra del mellan Vallingatan, Holländargatan och Adolf Fredriks kyrkogata.

Byggnadsstyrelsen hade nu ytterligare undersökt möjligheterna för uppförandet av en dylik ämbetsbyggnad, som alltså skulle ersätta de nu å tomterna i fråga befintliga, gamla bristfälliga byggnaderna. Denna undersökning hade givit vid handen, att å tomterna skulle för en approximativt beräknad kostnad av omkring 1,450,000 kronor kunna uppföras en byggnad, som lämnade omkring 4,100 kvadratmeter nyttig golvyta, oberäknat möjligheten att i en takvåning framdeles bereda utrymmen för ytterligare lokalbehov.

Till denna nybyggnad skulle alltså i första hand förläggas riksförsäkringsanstalten. Vid de förhandlingar, som i detta syfte förts med anstalten, hade från dennas sida framställts behov av väsentligt ökat utrymme i jämförelse med det nuvarande lokalinnehavet i Auditorium. Under det att anstalten sålunda för närvarande förfogade över en golvyta av omkring 2,600 kvadratmeter, skulle framdeles erfordras en yta av inemot 3,600 kvadratmeter. Utan att för närvarande yttra sig rörande det av riksförsäkringsanstalten sålunda preliminärt uppställda byggnadsprogrammet hade styrelsen vid sin förberedande undersökning funnit, att anstalten skulle inom de fem översta av den tilltänkta nybyggnadens sex våningar kunna få sina sålunda angivna lokalbehov tillgodosedda. Bottenvåningen däremot, som beräknades giva omkring 500 kvadratmeter nyttig golvyta, skulle kunna användas för att bereda rum åt en del av de återstående i Auditorium inrymda institutionerna.

Verkställda överslagsberäkningar hade vidare givit vid handen, att fastigheten, sålunda bebyggd, skulle, medräknat värdet å tomten, motsvara ett värde av omkring 2,000,000 kronor. Räntekostnaden skulle efter 7 % bliva per år i runt tal 140,000 kronor. Under antagande, att riksförsäkringsanstalten skulle disponera i stort sett $\frac{5}{6}$ av samtliga lokaler inom nybyggnaden, skulle alltså den beräknade hyreskostnaden för detta ämbetsverk bliva i runt tal 117,000 kronor.

Förhyrningen för statsverkets räkning i Auditorium omfattade 281 rum, för vilka erlades en sammanlagd årshyra av 191,000 kronor, ersättning för värme däri inberäknad. Därtill komme byggnadsstyrelsens utgifter för byggnadens invändiga underhåll, belysning, driften av hissar m. m., vilka utgifter kunde beräknas till omkring 20,000 kronor per år.

Den årliga hyreskostnaden för riksförsäkringsanstalten utgjorde för tillfället 130,680 kronor. För att nu erhålla en direkt jämförelse med den för anstalten beräknade hyreskostnaden i den tilltänkta nybyggnaden borde från sistnämnda belopp dragas omkring 10,000 kronor, motsvarande kostnaderna för värme och belysning, vilka kostnader ämbetsverken i regel själva bestrede.

Hyreskostnaden för riksförsäkringsanstalten vid dess förläggning i Auditorium kunde sålunda beräknas till omkring 120,700 kronor, under det att samma kostnad i nybyggnaden kunde uppskattas till 117,000 kronor. Skillnaden vore som syntes obetydlig till nybyggnadens förmån, men därvid borde givetvis beaktas, att anstalten skulle i nybyggnaden erhålla ett väsentligt större utrymme, vartill även komme, att lokalerna där bleve från början avpassade för ändamålet.

Förutsättning för realiserandet av det sålunda avsedda byggnadsföretaget och nybyggnadens användande såsom ämbetslokaler å riksförsäkringsanstalten m. fl. institutioner vore emellertid, att andra lokaler kunde beredas etnografiska museets i de befintliga byggnaderna å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra förvarade samlingar.

Utan att för närvarande kunna lämna utredning om lösandet av denna lokalfråga ville styrelsen framhålla som en enligt styrelsens förmenande möjlig och lämplig utväg, att för etnografiska museet anordnades lokaler inom positionsartilleriregementets förra kasernetablissemant i de delar därav, som icke berördes av styrelsens tidigare för Kungl. Maj:t framlagda förslag om statens historiska museums förläggning till etablissemetet i fråga. Styrelsen hade därvid tänkt sig, att den ena stallflygeln skulle rymma etnografiska museets samlingar, vilka skulle här magasineras, under det att museet kunde beredas tjänstelokaler i kasernens översta våning, vilka lokaler i den plan, som utarbetats för statens historiska museum, angivits såsom reservlokaler.

På grund av det anförda har byggnadsstyrelsen hemställt, att för utförande av fullständiga ritningar till en ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra, huvudsakligen avsedd för riksförsäkringsanstalten, samt för verkställande av utredning rörande beredande av lokaler för etnografiska museets samlingar måtte för budgetåret 1929/1930 anvisas ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

I utlåtande den 26 oktober 1928 har riksförsäkringsanstalten på det livligaste tillstyrkt byggnadsstyrelsens framställning och därvid framhållit, hurusom de för riksförsäkringsanstaltens räkning förhyrda lokalerna i Auditorium måste anses i flera avseenden synnerligen otillfredsställande. Rummen vore i allmänhet små och såväl ur hälsovårdssynpunkt som ur synpunkten av arbetets lämpliga anordnande och övervakande mindre tjänliga för sitt ändamål. Härtill komme, att effektivt brandskydd för anstaltens svårersättliga material av försäkringshandlingar m. m. icke — i varje fall ej utan mycket stora kostnader — kunde anordnas i ifrågavarande lokaler.

Departementschefen har framhållit, att det visserligen skulle kunna invändas, att ett definitivt ordnande av riksförsäkringsanstaltens lokalfråga icke borde ske, förrän frågan om den sociala olycksfallsförsäkringens omorganisation, vilken fråga som bekant länge stått på dagordningen, vunnit sin lösning. Då den nya byggnaden skulle anordnas på samma sätt som vanliga moderna kontorslokaler, torde det emellertid med hänsyn särskilt till tomternas goda läge icke möta större svårigheter att på annat sätt för statsverkets räkning disponera fastigheten eller eventuellt att avyttra eller uthyra densamma, därest den skulle bliva obehövligen för anstaltens räkning.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter har departementschefen ansett sig böra förorda, att en statens ämbetsbyggnad uppfördes å ifrågavarande tomter i kvarteret Grönlandet södra. På sätt byggnadsstyrelsen närmare utvecklat torde emellertid en fullständig utredning rörande en sådan nybyggnad samt rörande förläggningen av det i nuvarande byggnader å nämnda tomter inrymda etnografiska museet vara erforderlig. Vid utredningen borde självfallet även komma under omprövning, huruvida en så stor tillökning i riksförsäkringsanstaltens nuvarande lokalbestånd, som av anstalten ifrågasatts, vore av behovet påkallad.

Vad anginge de till Auditorium förlagda statsinstitutioner, som icke skulle kunna inrymmas i den sålunda förordade ämbetsbyggnaden, torde — anför

departementschefen vidare — lokaler för dem kunna i avsevärd omfattning beredas i de för postverket tillsvärdade obehöfliga delarna av fastigheten nr 1 i kvarteret Brunkhuvudet, vars förvärvande för postverkets räkning jag senare denna dag har för avsikt att tillstyrka. Sedan nytt kanslihus blivit färdigt, torde till följd därav lediga lokaler även kunna tagas i anspråk för avveckling av mindre förhyrningar för statsverkets räkning.

Vid sin prövning av förevarande ärende har jämväl utskottet kommit till den uppfattningen, att i samband med den förutsatta avvecklingen av statens nuvarande lokalförhyrning i Auditorium en ny ämbetsbyggnad lämpligen bör uppföras å ovannämnda staten tillhöriga tomter i kvarteret Grönlandet södra (belägna i kvarterets östra del intill Vallingatan, Holländargatan och Adolf Fredriks kyrkogata).

Utskottet vill tillstyrka medels beviljande till ifrågavarande utredningar, vilkas företagande även lär vara motiverat ur synpunkten av att den synnerligen värdefulla tomtmark, varom här är fråga, må få en rationell användning.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må för *utredningar rörande ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra i Stockholm m. m.* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

39:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) hemställer utskottet,

att riksdagen må för *konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

*Bohus
fästningsruin.
[40.]*

40:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41) och under erinran att ifrågavarande anslag utgör återstoden av vad som enligt en av 1928 års riksdag godkänd plan bör för ändamålet anvisas, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *uppförande av nybyggnad för lantmäterikontoret i Kopparbergs län samt för iordningsställande av kontorets nuvarande lokaler för länsstyrelsen i nämnda län* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 166,500 kronor.

*Nybyggnad
för lantmä-
terikontoret
i Kopparbergs
län m. m.*

[41.]

41:o) Kungl. Maj:t har (punkt 42) föreslagit riksdagen *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna i statsrådsprotokollet förordade förslag till avtal med Härnösands stad rörande byte av mark m. m.; *dels ock* till beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 2,250 kronor.

*Bostad åt
landshövdingen
i Västernorrlands län
m. m.*

[42.]

Departementschefen har i ärendet anmält ett av byggnadsstyrelsen framlagt förslag till avtal mellan kronan och Härnösands stad rörande byte av mark omkring residensbyggnaden m. m., vilket syntes för kronan förmånligare än det av riksdagen år 1927 godtagna förslaget till liknande överenskommelse.

Enligt vad departementschefen inhämtat, torde arbetena med residensbyggnadens av 1927 års riksdag beslutade iståndsättande till landshövdingbostad icke hinna slutföras till sådan tidpunkt, att landshövdingen kunde inflytta i nämnda byggnad tidigare än den 1 oktober 1929. Vid sådant förhållande syntes bostad genom förhyrning böra beredas åt landshövdingen även för tiden den 1 juli—den 30 september 1929, och syntes för sådant ändamål för budgetåret 1929/1930 böra anvisas vad å nämnda kvartal belöpte av det för senaste budgetår anvisade beloppet eller 2,250 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1929 förordade förslag till avtal med Härnösands stad rörande byte av mark m. m.;

b) till beredande av *bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 2,250 kronor.

42:o) Kungl. Maj:t har (punkt 43) föreslagit riksdagen att för om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Östersund för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 93—98 av återopade statsrådsprotokollet.

Sedan *länsstyrelsen i Jämtlands län* i skrivelse den 19 september 1927 gjort framställning rörande om- och påbyggnad av länsresidenset, har *byggnadsstyrelsen* i utlåtande häröver den 13 september 1928 meddelat, att styrelsen, med anledning av vad i 1924 års statsverksproposition anförts rörande reparation av residensbyggnaden och då styrelsen varit fullt medveten om att förevarande lokalfråga inom kort måste vinna sin lösning, vid byggnadens underhåll undvikit mera omfattande åtgärder och inskränkt sig till att låta utföra sådana arbeten, som oundgängligen krävdes för att hålla byggnaden i brukbart skick.

Byggnadsstyrelsen har vidare framlagt en plan, enligt vilken länsresidensets huvudbyggnad skulle sammanbyggas med de nuvarande båda fristående flyglarna, varvid byggnadskomplexets bottenvåning, norra flygelns övre våning samt södra tillbyggnadens övre våning jämte angränsande rum i nuvarande huvudbyggnaden skulle bliva ämbetslokaler för länsstyrelsen, södra flygelns övre våning skulle såsom hittills vara bostad för en expeditionsvakt och återstående delen av våningen i trappa upp skulle användas

Om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Östersund.
[43.]

såsom landshövdingens boställsvåning, till vilken dessutom hörde en del utrymmen å vinden samt källaren under den norra tillbyggnaden. Källaren under södra tillbyggnaden tänktes bliva iordningställd på sådant sätt, att densamma i mån av behov kunde användas såsom lokaler för länsstyrelsens arkiv.

För genomförande av det nu framlagda förslaget, som vunnit länsstyrelsens gillande, har beräknats en sammanlagd kostnad av 330,000 kronor enligt följande fördelning:

Tillbyggnaderna.

	Kronor.	Kronor.
Byggnadsarbeten	202,000	
Terrasser och planeringsarbeten	6,000	
Ledningsarbeten	30,000	238,000

Gamla byggnaderna.

Byggnadsarbeten	64,500	
Ledningsarbeten	6,500	71,000
Ritningar, kontroll och administration		21,000
	<u>Summa</u>	<u>330,000</u>

Utförandet av de i förslaget avsedda byggnadsarbetena beräknades taga ungefär två år i anspråk, och kunde av det erforderliga totalbeloppet för budgetåret 1929/1930 ett belopp av 150,000 kronor beräknas bliva erforderligt.

I samband med utförandet av tillbyggnadsförslaget borde emellertid verkställas åtskilliga reparationsarbeten ävensom vissa omändringar i uppvärmningsanordningen, som styrelsen ansett tills vidare böra anstå. För dessa arbeten hade beräknats en kostnad av tillhoppa 28,000 kronor, som lämpligen syntes böra bestridas av anslaget till byggnader och reparationer.

På grund av det anförda hemställer byggnadsstyrelsen, att för påbörjande av om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Östersund måtte för budgetåret 1929/1930 anvisas 150,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Att residensbyggnaden i Östersund är i behov av utvidgning och förbättring för att kunna tillfredsställande fylla sitt ändamål har sedan länge varit uppenbart. Detta gäller särskilt i fråga om länsstyrelsens lokaler, vilka på grund av sin otillräcklighet och olämpliga förläggning i allt högre grad medföra svårigheter vid avvecklandet av länsstyrelsens växande arbetsbörda. Men jämväl i landshövdingens boställsvåning bliva olägenheterna av de nuvarande föräldrade och bristfälliga anordningarna allt mera kännbara. Det behov av residensbyggnadens omdaning, som sålunda med ökad styrka framträtt, är numera, såsom jag jämväl personligen haft tillfälle att övertyga mig om, trängande, varför med åtgärder för nämnda behovs tillgodoseende icke längre torde kunna utan väsentlig olägenhet anstå.

Såsom förut antytts, hade byggnadsstyrelsen i sådant syfte år 1923 bland annat alternativt föreslagit, att huvudbyggnaden skulle sammanbyggas med den södra flygelbyggnaden, varigenom länsstyrelsens mest trängande behov av ökat utrymme då skulle fyllas. Som länsstyrelsens arbetsböda sedermera avsevärt ökats och torde komma att än ytterligare växa bland annat på grund av nytillkommande arbetsuppgifter, synes detta förslag i allt för ringa grad tillgodose det numera föreliggande behovet, vadan förslaget icke kan av mig förordas.

Genom det av byggnadsstyrelsen nu framlagda om- och tillbyggnadsförslaget åter skulle länsstyrelsen erhålla rymliga och i övrigt lämpliga lokaler samt landshövdingens boställsvåning försättas i ett mera ändamålsenligt skick. Jag anser mig därför böra förorda, att förevarande förslag kommer till utförande. För nästa budgetår torde för ändamålet anvisas ett belopp av 100,000 kronor.»

*Utskottets
uttrande.*

Betänksamhet måste självfallet hysas mot att på lokalförbättringar inom ifrågavarande länsresidens nedlägga ett så betydande belopp som 330,000 kronor, vartill komma andra reparationsarbeten för ett beräknat belopp av 28,000 kronor.

Att de nuvarande lokalerna äro otillräckliga för länsstyrelsens behov synes emellertid ådagalagt. Detta har bland annat vitsordats av 1926 års statsrevisorer, som framhållit nödvändigheten av snara åtgärder för att åstadkomma förbättring av länsstyrelsens nuvarande lokalförhållanden. Med hänsyn härtill har utskottet ej velat motsätta sig ett genomförande av den av departementschefen framlagda om- och tillbyggnadsplanen.

Utskottet hemställer altså,

att riksdagen må för *om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Östersund* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

*Nybyggnad
för lant-
mäterikon-
toret i Norr-
bottens län.*

43:o) Kungl. Maj:t har (punkt 44) föreslagit riksdagen att för nybyggnad för lantmäterikontoret i Norrbottens län för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 98—101 av åberopade statsrådsprotokollet.
[44.]

I skrivelse den 15 oktober 1927 gjorde *lantmäteristyrelsen* framställning i fråga om beredande av nya lokaler för lantmäterikontoret i Norrbottens län samt anförde därvid följande.

I skrivelse den 17 september 1926 angående lantmäterikontorens lokaler hade lantmäteristyrelsen framhållit det förhållandet, att, trots lantmäterikontoren i flertalet län beretts ökade utrymmen eller nya lokaler, lokalfrågan för de flesta av rikets lantmäterikontor icke vore tillfredsställande löst, och hade styrelsen därvid betonat, att lokalfrågans lösning i ett flertal fall vore synnerligen trängande. Detta gällde, bland annat, lantmäterikontoret i Norrbottens län, för vilket behov av ökat utrymme i hög grad föreläge.

Ifrågavarande kontor vore inrymt i länsstyrelsens hus och disponerade där en lokal med 188.4 kvm golyfta. Arkivets utrymme vore synnerligen starkt utnyttjat av skåp för förvaring av kartor och handlingar, och tillräcklig plats för visningsbord hade ej kunnat beredas. Under det att å lantmäterikontoren i allmänhet skåp av två meters höjd användes för arkivaliernas förvaring, hade å lantmäterikontoret i Luleå mest i stor utsträckning användas skåp av tre meters höjd, och det vore denna omständighet, som möjliggjort, att arkivakterna hittills kunnat nödortfigt inrymmas inom det starkt begränsade utrymmet. Förhållandet vållade emellertid ett tidsödande och ansträngande arbete vid begagnandet av handlingarna. Samtliga förvaringsskåp vore till trängsel fyllda av arkivalierna, och särskilt skåpen för förvaring av kartor vore synnerligen överbelastade, varav kartorna givetvis toge stor skada. För att på ett tillfredsställande sätt kunna ordna kontorets kartmateriel erfordrades ett förvaringsutrymme, mångdubbelt större än det nuvarande, vartill lokalerna emellertid icke lämnade någon möjlighet. Jämväl för beredande av ostörd arbetsplats för å kontoret tjänstgörande personal, varav behovet med ikraftträdandet av den nya jorddelningslagen komme att ökas, saknade lokalen utrymme.

Såsom av ovanstående framginge, vore lantmäterikontoret i Norrbottens län i synnerligt behov av ökat utrymme, och då sådant ej syntes kunna beredas genom utökning av nuvarande lokaler, funne lantmäteristyrelsen ingen annan utväg möjlig än att kontoret flyttades till helt nya sådana. Huruvida någon ändamålsenlig lokal kunde beredas kontoret inom annan statens fastighet eller inom förhörda utrymmen, undandroge sig i viss mån styrelsens bedömande. Styrelsen hade emellertid anledning förmoda, att så ej vore fallet. Såsom jämväl framhållits i förenämnda skrivelse den 17 september 1926, hölle styrelsen i varje fall före, att, där nya lokaler ansåges böra anskaffas för lantmäterikontoren, i regel nybyggnad torde böra ifrågakomma, i den mån tillräckliga utrymmen icke finnes i under senare år uppförda byggnader för något av statens affärsdrivande verk.

Enligt av överlantmätaren i Norrbottens län verkställd beräkning skulle följande tjänsterum erfordras i blivande lantmäterikontor, nämligen ett för överlantmätaren, två för assistenterna, ett för arkivbiträden, ett ritrum, två för utredningars verkställande dels av personalen vid kontoret och dels av andra tjänstemän ävensom ett lunchrum. Såsom arkiv skulle ett utrymme, motsvarande ovannämnda åtta rum, behöva tagas i anspråk, varjämte erforderligt reservutrymme borde beräknas.

Lantmäteristyrelsen hemställde, att åt byggnadsstyrelsen måtte uppdragas att i samråd med lantmäteristyrelsen skyndsamt utarbeta förslag till nybyggnad för ifrågavarande lantmäterikontor.

Byggnadsstyrelsen har sedermera i utlåtande den 22 september framlagt förslag till nybyggnad för lantmäterikontoret, varvid styrelsen anført bland annat följande:

I likhet med länsstyrelsen funne byggnadsstyrelsen, att lämplig plats för en nybyggnad för lantmäterikontoret kunde vinnas genom att taga i anspråk en del av den rymliga tomt, å vilken såväl landsstatshuset som länsresidenset vore belägna. En förläggning till denna tomt skulle medföra, utom den ekonomiska fördelen av att marken redan befunne sig i kronans ägo, även den fördelen, att lantmäterikontoret komme att kvarstanna i länsstyrelsens närhet.

Byggnaden, vars ingång förlades mot den framför landsstatshuset varande terrassen, tänktes uppförd i två våningar över en källare, vars golv dock på

grund av markens lutningsförhållanden till stor del komme att ligga i nivå med markytan. I källaren skulle, förutom lokaler för värmeledning samt hushållskällare för expeditionsvakten, förläggas en större arkivlokal, vilken genom trappa ställdes i bekväm förbindelse med ovanför liggande likartade lokaler i bottenvåningen. I denna våning funnes, förutom ett omedelbart invid ingången beläget vaktrum, arkiv, visningssal och ett rum för forskare. I våningen 1 trappa upp funnes 6 tjänsterum, 1 lunchrum samt en från tjänste- och arkivlokalerna brandfritt skild bostad om 2 rum och kök för expeditionsvakt.

Kostnaderna för uppförande av den sålunda ifrågasatta nybyggnaden komme att uppgå till 230,000 kronor, såsom framginge av bilagd, å styrelsens byggnadsbyrå uppgjord kostnadsberäkning. Enligt denna beräkning fördelade sig dessa kostnader sålunda:

Byggnadskostnader	kronor 169,000
Värmeledning, vatten och avlopp	» 25,000
Elektrisk belysning och armatur	» 6,000
Planeringsarbeten och utvändiga ledningsgravar	» 12,000
Kontroll, ritningar m. m.	» 18,000
	<hr/>
	Summa kronor 230,000

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Av utredningen i ärendet torde framgå, att de nuvarande lokalerna för lantmäterikontoret i Norrbottens län i landsstatshuset i Luleå äro otillräckliga. Särskilt göra sig härav föranledda missförhållanden gällande beträffande lantmäterikontorets arkiv, där de genom det knappa utrymmet framtvingna förvaringsanordningarna medföra hinder i arbetet och risk för arkivaliernas bestånd. Då sålunda behovet av förbättrade lokaler för ifrågasatt lantmäterikontor synes trängande, anser jag mig böra förorda, att denna lokalfråga underställes innevarande års riksdag.

Beträffande det sätt, varpå sagda lokalfråga bör lösas, har utredningen givit vid handen, att det ur alla synpunkter lämpligaste är att å landsstatshusets tomt uppföra en nybyggnad för lantmäterikontoret. Härigenom skulle kontoret erhålla rymliga och i övrigt ändamålsenliga lokaler och samtidigt möjlighet beredas att genom användande av kontorets nuvarande lokaler i landsstatshuset tillgodose det behov av ökat utrymme för länsstyrelsen i Norrbottens län, som på grund av dess växande arbetsbörda alltmer torde komma att göra sig gällande. Med hänsyn till de fördelar, som sålunda äro förbundna med det framlagda förslaget till nybyggnad för lantmäterikontoret, vill jag tillstyrka, att detsamma kommer till utförande. På sätt byggnadsstyrelsen ifrågasatt torde av kostnaderna för nybyggnaden, 230,000 kronor, endast ett belopp av 80,000 kronor behöva anvisas för nästkommande budgetår.»

*Utskottets
yttrande.*

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anfört, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *nybyggnad för lantmäterikontoret i Norrbottens län* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Diverse.

44:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45) får utskottet hemställa,

att riksdagen må för beredande av *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befordringsavgifterna.
[45.]

45:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till *utgivande genom Svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd»* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

Utgivande genom Svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd».
[46.]

46:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47) får utskottet hemställa,

att riksdagen må som *bidrag till utgivande genom Svenska brandkårernas riksförbund av »Tidskrift för landsbygdens brandväsen»* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

Bidrag till utgivande genom Svenska brandkårernas riksförbund av Tidskrift för landsbygdens brandväsen.
[47.]

47:o) Kungl. Maj:t har (punkt 48) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, såsom bidrag till kostnaderna för upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivningar för budgetåret 1929/1930 beräkna ett extra reservationsanslag av 19,000 kronor.

Regionplan för Stockholm med omgivningar.
[48.]

Sedermera har Kungl. Maj:t i till riksdagen den 1 februari 1929 avlåten, till statsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition (nr 49) under åberopande av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att såsom bidrag till kostnaderna för upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivningar bevilja ett belopp av 57,000 kronor samt därav för budgetåret 1929/1930 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 19,000 kronor.

I en i anledning av sistnämnda proposition inom andra kammaren av herr *M. Andersson* i Igelboda väckt motion, nr 347, har hemställts, att riksdagen ville vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition medgiva, att arvode till den ordförande, som Kungl. Maj:t skulle komma att utse, liksom även till de eventuellt erforderliga särskilda sakkunniga, som kunde komma att ställas till ordförandens förfogande, finge bestridas av anslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, hänvisas till motionen.

I skrivelse den 30 augusti 1928 hava *Stockholms förorters regionplanedelegerade* hemställt om anslag med 66,000 kronor eller hälften av det å förorterna fallande totalbeloppet av 150,000 kronor efter avdrag av 18,000 kronor, som beräknades komma att gäldas av Stockholms stad för arbeten å jämväl vissa områden, som fölle utanför stadens jurisdiktion.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i utlåtande den 9 november 1928 med en längre motivering framhållit angelägenheten av att ifrågavarande utredning komme till stånd, varvid länsstyrelsen beträffande kostnaderna och statens bidrag till deras täckande anfört följande:

Länsstyrelsen vågade till en början förutsätta, att staten själv ansvarade för det arvode till den av Kungl. Maj:t tillsatte ordföranden i arbetsstyrelsen, som efter länsstyrelsens uppfattning vore erforderligt med hänsyn till en sådan förtroendemans maktpåliggande uppgifter. Men därjämte tillstyrkte länsstyrelsen på det kraftigaste, att staten lämnade ett avsevärt anslag till de direkta utgifterna för det tekniska arbetet. Ett sådant anslag måste anses lika starkt motiverat genom företagets stora betydelse för det allmänna och statens direkta intresse därav — än en gång kunde erinras, att staten åren 1919—1923 helt bekostade utredningen genom förortsbanekommissionen — som det vore angeläget, för att de deltagande kommunerna, samhällena och väghållningsdistrikten icke skulle bli alltför hårt betungande. Beträffande beloppet hade länsstyrelsen ansett sig böra söka hållpunkter för en avvägning i några fakta och synpunkter, som kompletterade delegerades framställning.

Den beräknade utgiftssumman för länsområdets del, sammanlagt 150,000 kronor under tre år, kunde påtagligen icke nedbringas. Även om Stockholms stad, såsom delegerade hoppades, skulle utsträcka vissa förarbeten över jurisdiktionsgränsen, vilket antagits kunna medföra en lättnad för länsdelens arbetskostnader av *högst* 18,000 kronor, måste detta i kalkylen motvägas av en däri nu förbigången post för oförutsedda utgifter, vilken ej torde böra understiga samma belopp. Av totalbeloppet 150,000 kronor täcktes 36,000 kronor genom landstingets anslag, varefter kvarstode 114,000 kronor. Länsstyrelsen funne starka skäl tala för att staten härav påtoge sig hälften, 57,000 kronor, eller 19,000 kronor årligen under tre år. Ett sådant bidrag torde få anses mycket måttligt med hänsyn till företagets betydelse för det allmänna och statens direkta intressen såsom markägare; det framstode också såsom skäligt i jämförelse med landstingets anslag, som ju icke representerade så omedelbara intressen. De 57,000 kronor, som efter nu föreslagna statsanslag skulle påvila kommuner och väghållningsdistrikt med 19,000 kronor årligen, medförde i alla händelser, enligt preliminärt uppställda grunder för utskiftningen, för var och en av dessa deltagare i företaget och i synnerhet för vissa kommuner en kännbar extra utgift. Och länsstyrelsen ville med styrka framhålla, att den ekonomiska påkänningen måste begränsas, om man skulle kunna vinna den allmänna anslutning till företaget, som vore en grundläggande förutsättning för dess förverkligande.

Byggnadsstyrelsen har helt anslutit sig till länsstyrelsens utlåtande, och *statskontoret* har i ärendet anfört följande:

Behovet av en regionplan för Stockholms omgivningar syntes vara ådaga-lagt; och funne statskontoret riktigt, att staten såsom den högsta samhälls-

organisationen och på samma gång stor markägare inom förortsområdet bidroge till kostnaderna för regionplanens upprättande.

Någon utredning beträffande storleken av dessa kostnader vore icke förebrought, men hade bägge de i ärendet hörda myndigheterna, länsstyrelsen i Stockholms län och byggnadsstyrelsen, vitsordat, att kostnaderna ej kunde beräknas till lägre belopp än det i framställningen angivna, 150,000 kronor.

Med sitt uttalande, att staten själv borde ansvara för arvodet till den av Kungl. Maj:t tillsatte ordföranden i centralkommissionen, syntes länsstyrelsen asyfta, att denna utgift borde gäldas av andra medel än det anslag å riksstaten, som enligt länsstyrelsens hemställan skulle utverkas hos riksdagen. Statskontoret ansåge för sin del, att även det för ordförandens arvode erforderliga beloppet borde på förhand beräknas, och ville ifrågasätta, om ej detsamma borde inräknas i övriga kostnader för förslaget genomförande.

Beträffande byggnadsstyrelsens förslag, att vid sagde ordförandes sida skulle vara anställda sakkunniga stadsplane- och trafikteknici, syntes stadsplane- och trafikteknisk sakkunskap skola bliva representerade i förorternas regionplanekontor, varför det förefölle tvivelaktigt, om en sådan kontrollerande institution vore av behovet påkallad. I fråga om ersättningen till dessa sakkunniga ville statskontoret i varje fall göra samma erinringar som beträffande ordförandearvodet.

I övrigt hade statskontoret icke funnit anledning till erinran mot vad i ärendet föreslagits.

Under erinran om den livliga bebyggelse, som under senaste årtiondena pågått kring huvudstaden, har *departementschefen* i ärendet anfört följande:

»Efter hand hava trafikfrågorna kommit att ingå såsom ett led i det större spörsmålet om en ändamålsenlig planläggning av bebyggelsen såväl i själva huvudstaden som i dess omgivningar. Stockholms stad har för sin del funnit det nödvändigt att föranstalta om utarbetande av en generalplan för behandling för stadens vidkommande av problemet. Men även för de staden omslutande delarna av Stockholms län har behovet av ett motsvarande planeringsarbete gjort sig alltmera gällande, och strävandena att tillgodose detta behov hava slutligen resulterat i det nu framlagda förslaget att i samarbete med Stockholms stad söka åvägabringa en allmän plan — regionplan — för det framtida bebyggandet av Stockholms omgivningar och för anordnandet av erforderliga huvudtrafikleder såväl från huvudstaden som mellan de olika samhällena inbördes.

Att en dylik planläggning i stort av områdena omkring huvudstaden är av behovet påkallad och ur olika synpunkter kommer att medföra stort gagn för därav berörda trakters framtida utveckling torde vara uppenbart och har jämväl vitsordats såväl av samtliga i ärendet hörda myndigheter som inom riksdagen nästlidet år vid behandlingen av i det föregående omförmälda motioner. Om sålunda vederbörande kommuner och enskilda hava ett stort intresse av att en dylik regionplan upprättas, så föreligga jämväl goda skäl för att även staten lämnar sin medverkan till planens förverkligande. Byggnadsstyrelsen har erinrat, att staten inom de områden utanför huvudstaden, som skulle beröras av regionplanen, äger icke mindre än i genomsnitt 38 procent av

den sammanlagda markarealen i respektive socknar. Redan på grund härav har staten intresse av regionplanens tillkomst. Men även i övrigt torde det ur statens synpunkt vara angeläget, att bebyggelsen och trafikförhållandena inom rikets huvudstad med omgivningar, där omkring en tiondel av landets hela befolkning är bosatt, på ett ändamålsenligt sätt planeras för lång tid framåt. Jag vill därvid erinra om den betydelse det har för staten, som i allt större utsträckning bidrager till vägnätets utbyggande och förbättring, att vägföretag inom förevarande område planläggas och utföras på sådant sätt, att framtida dyrbara omläggningar såvitt möjligt undvikas. Det synes mig sålunda föreligga välgrundad anledning att tillmötesgå det framställda önskemålet om bidrag av statsmedel till bestridande av de kostnader för regionplanarbetet, som eljest helt skulle i sista hand falla på ortsinvånarna. Det av länsstyrelsen föreslagna beloppet, 57,000 kronor fördelat på tre år, synes mig, jämväl med hänsyn till omfattningen av statens markinnehav inom ifrågasvarande område, vara lämpligt avvägt. Jag vill alltså förorda, att staten bidrager med nämnda belopp, fördelat på sålunda angivet sätt.

För att övervaka och leda regionplanarbetet har föreslagits skola tillsättas en centralkommission, vars ordförande skulle utses av Kungl. Maj:t. Då vid detta arbete mot varandra stridande synpunkter icke sällan torde komma att göra sig gällande och en framträdande uppgift för ordföranden lär bli att, såsom länsstyrelsen framhållit, verka sammanhållande och, om så skulle erfordras, utjämnande mellan olika intressen, anser jag mig böra förorda, att nämnde ordförande utses av Kungl. Maj:t, som jämväl torde böra bestämma arvode till honom. Länsstyrelsen synes hava avsett att detta arvode skulle bestridas av andra statsmedel än det anslag, varom länsstyrelsen hemställt. Då statens kostnader för regionplanarbetet icke synas böra överstiga det av mig ovan förordade beloppet, tillhoppa 57,000 kronor, torde, såsom jämväl statskontoret ifrågasatt, utgiften för ordförandearvodet få täckas av nämnda belopp.

Byggnadsstyrelsen har framfört den tanken, att till ordförandens förfo- gande skulle ställas särskilda sakkunniga i trafikteknik och stadsplaneväsen för att i statens intresse följa och i viss omfattning deltaga i regionplanar- betet. Det synes kunna ifrågasättas, huruvida en dylik anordning skall vara påkallad och, i varje fall, huruvida icke erforderligt sakkunnigbiträde vid behov skall kunna lämnas från vederbörande ämbetsverk. Utan att taga ståndpunkt till detta spörsmål vill jag emellertid framhålla, att, därest dy- lika sakkunniga skulle finnas behövliga, detta icke lär böra föranleda ut- gift för statsverket utöver förut nämnt belopp.

Vad beträffar organisationen av regionplanarbetet, har denna, i avvaktan på huruvida statsbidrag skulle kunna erhållas, ännu icke slutgiltigt utformats.

Det synes emellertid lämpligt, att den definitiva organisationsplanen före- ligger och i sina huvuddrag underställes Kungl. Maj:ts prövning och god- kännande, innan någon del av statsbidraget utbetalas. Likaledes torde dess- förinnan böra visas, att arbetets genomförande är i vad angår bidrag från orterna väsenligen säkerställt.

Såsom förut nämnts, har det belopp å 57,000 kronor, varmed staten skulle bidraga till ifrågavarande kostnaders bestridande, avsetts att fördelas på tre år. För budgetåret 1929/1930 skulle alltså erfordras ett belopp av 19,000 kronor.»

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anfört får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet, som alltså ej kunnat förorda det motionsvis framställda förslaget om att kostnaderna för arvodet till ordföranden i den eventuellt tilltänkta utredningsorganisationen skulle utgå från sjätte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, får hemställa,

att riksdagen må,

a) med bifall till förevarande proposition, såsom bidrag till kostnaderna för *upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivningar* bevilja ett belopp av 57,000 kronor samt därav för budgetåret 1929/1930 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 19,000 kronor,

b) avslå herr Anderssons i Igelboda i ämnet väckta motion (II: 347).

48:o) Under erinran att förevarande anslag — i avvaktan på slutförandet av pågående utredningar om tjänstebrevsrätten — ansetts böra upptagas till 3,850,000 kronor eller samma belopp, vartill nettoutgifterna under budgetåret 1927/1928 uppgått, får utskottet, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49), hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser*, nu 3,600,000 kronor, med 250,000 kronor till 3,850,000 kronor.

49:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *tryckningskostnader*, nu 15,080 kronor, med 30 kronor till 15,050 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bli erforderlig.

50:o) Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det ordinarie reservationsanslaget till *kommittéer och utredningar genom sakkunniga*, nu 40,000 kronor, med 10,000 kronor till 30,000 kronor.

51:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag under punkt 52 angående anslag för tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Utskottets
yttrande.

Postavgifter
för tjänste-
brev och
dylika för-
sändelser.

[49.]

Trycknings-
kostnader.

[50.]

Kommittéer
och utred-
ningar genom
sakkunniga.

[51.]

Tillfällig
löneför-
bättring.

[52.]

Dyrtids-
tillägg åt
befattnings-
havare i
statens tjänst.

52:o) Kungl. Maj:t har (punkt 53) föreslagit riksdagen att för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 180,000 kronor.

[53.]

Rörande detta förslag har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet skolat härigenom

erinra.

Övriga
ordinarie
anslag.

53:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har någon ändring icke föreslagits. Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 15 mars 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, Olof Olsson, O. Bergqvist, J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. A. Carlsson* i Gävle, *P. A. Dahl, K. V. Rydén, N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *C. I. Asp-lund* och *E. A. Lundell*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *P. Nilsson* i Bonarp, *C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *E. J. Wig-fors*, *O. Nilsson* i Örebro, *A. Danielsson* och *C. A. Anderson* i Storegården.

Reservationer:

vid *punkt 17:o* (för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden) beträffande *I: mom. b*) av utskottets hemställan

1) av herrar *Kvarnzelius, Lindblad, Nilsson* i Malmö, *Dahl, Rydén, An-derson* i Råstock och *Nilsson* i Örebro, vilka ansett, att utskottets yttrande i denna del bort hava följande lydelse:

»Vidkommande därefter den procentsats, efter vilken ifrågavarande, direkt från automobilskattemedlen utgående underhållsbidrag skall beräknas, anser utskottet, i likhet med departementschefen, att nämnda procentsats för nästkommande budgetår bör bestämmas till 30 %, vilket innebär en höjning med 5 % i förhållande till den nu fastställda. En ytterligare allmän höjning av underhållsbidraget vore visserligen i och för sig önskelig men skulle enligt

utskottets mening i alltför hög grad innebära en avknappning på möjligheterna till den vägarnas förbättring, som för närvarande framstår som synnerligen angelägen. Erinras må, att Kungl. Maj:t, för fall att underhållet är på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvårat, därutöver äger att från automobilskattemedel bereda vägdistrikt ett extra underhållsbidrag till ytterligare lättnad.»

och att utskottet förty bort hemställa,

I. att riksdagen må

b), med bifall till Kungl. Maj:ts i särskild proposition, nr 34, framställda förslag samt med avslag å de av herrar J. Andersson och Frändén, Bengtsson i Kullen, Jeppsson m. fl., Olsson i Broberg m. fl. samt Olsson i Kullenbergstorp m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 221 samt II: 207, 239, 341 och 355), den sistnämnda motionen i vad den avser höjning av utgående bidrag från vägunderhåll, godkänna följande

»Förslag

3 §.

1 mom. Av — — — följande sätt:

a) Till — — — bidrag med trettio procent — — — av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.

Denna förordning — — — automobilskattemedel.»;

2) av herrar *Bergqvist*, *Asplund* och *Jansson* i Falun, vilka ansett, att utskottet bort förorda ett bidrag för ifrågavarande ändamål av 35 procent;

3) av herr *Olof Olsson*;

beträffande I. mom. c) av herrar *Nilsson* i Gränebo, *Nilsson* i Bonarp, *Bengtsson* i Norup, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Olsson* i Blådinge och *Anderson* i Storegården, som ansett, att utskottet bort i anledning av herr *Olssons* i Kullenbergstorp m. fl. motion (II: 335), i vad den avser sänkning av nuvarande utjämningsandelen, under förevarande moment hemställa,

»att riksdagen må godkänna följande

»Förslag

till

Förordning**om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 28 maj 1926
(nr 161) om fördelningen av automobilskattemedel.**

Härigenom förordnas, att 3 § i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skall hava följande ändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen må femton procent, dock högst ett belopp av 4,000,000 kronor, fördelas på följande sätt:

a) Ett belopp motsvarande högst en halv procent av sagda andel må enligt Konungens förordnande användas till understödande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel.

b) Återstoden fördelas mellan länen på sätt Konungen förordnar.

2 mom. Vad som därefter återstår av landsbygdens andel av skattemedlen skall fördelas på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med fyrtio procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund för beräkandet av ovan berörda verkliga kostnad skola läggas på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper. Försummar väghållningsdistrikt att förebringa nöjaktig utredning om storleken av samma kostnad, må, i den ordning Konungen bestämmer, väghållningsdistriktets rätt till nu omnämmt bidrag förklaras förverkad.

b) Vad som därefter återstår skall tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobilskatt från respektive läns landsbygd, därvid iakttages, att Kalmar läns landstingsområden betraktas såsom särskilda län.

Denna förordning skall träda i tillämpning vid fördelning av de under budgetåret 1929/1930 influtna automobilskattemedel.»

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>	177,000	
3	Extra byråchef för tekniska ärenden		12,000
4	Ökad föredragning i regeringsrätten		27,000
Säger för departementet		201,000	39,000
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.			
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.:			
1	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	167,500	
2	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet		64,800
3	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän	30,000	
4	Ytterligare medel till avlöning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän		4,500
5	Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren, <i>reservationsanslag</i>	—	
6	Expenser för allmänna arbeten, <i>reservationsanslag</i>	60,000	
		257,500	69,300
Vägbyggnader och vägunderhåll:			
7	Väg- och broundersökningar, <i>reservationsanslag</i>	65,000	
8	Byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar, <i>reservationsanslag</i>		4,500,000
9	Byggande av enkla bygdevägar, <i>reservationsanslag</i> ..		850,000
10	Byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län, <i>reservationsanslag</i>		550,000
11	Byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län, <i>reservationsanslag</i>		300,000
12	Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan, <i>reservationsanslag</i>		300,000
13	Anläggning av enkel bygdeväg mellan Muodoslombolo och Saivomuotka i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>		18,000

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
14	Anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>		70,000
15	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel....		7,320,000
16	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		29,280,000
17	Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>förslagsanslag</i>	5,400,000	
18	Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel	5,400,000	
19	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>		2,000
20	Understöd åt synnerligt betungade våghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>		200,000
		10,865,000	43,390,000
Hamnar och farleder:			
21	Hamn- och farledsundersökningar, <i>reservationsanslag</i>		15,000
22	Statens fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		290,000
23	Statsunderstödda fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		250,000
24	Handelshamnar och farleder, <i>reservationsanslag</i>		250,000
25	Upprensning av Oxdjupet, <i>reservationsanslag</i>		53,900
26	Underhåll av fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		25,000
			883,900
Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet		11,122,500	44,343,200
C. Vägtrafikväsendet.			
1	Bidrag till vissa kommunikationsändamål, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
2	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>	70,000	
3	Registrering av automobiler m. m., <i>förslagsanslag</i>		20,000
Säger för vägtrafikväsendet		100,000	20,000
D. Luftfartsväsendet.			
1	Understöd åt regelbunden luftfart, <i>reservationsanslag</i>		* 500,000
2	Belysningsanordningar å flygplatsen å Bulltofta, <i>reservationsanslag</i>		* 50,000
3	Bidrag till uppförande av en hangar m. m. vid Stockholms stads flyghamn vid Lindarängen, <i>reservationsanslag</i>		* 50,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Biträde vid handläggning av ärenden rörande luftfart		* 5,000
5	Väderlektjänst för luftfarten		* 15,300
6	Telegramkostnader för väderlektjänst för luftfarten, <i>förslagsanslag</i>		* 7,000
Säger för luftfartsväsendet			627,300
E. Byggnadsväsendet.			
Byggnadsstyrelsen m. m.:			
1	Byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	256,300	
2	Byggnadsstyrelsens verksamhet		90,700
3	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m., <i>reservationsanslag</i>		15,000
4	Länsarkitekter		57,000
5	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga bygg- nader, <i>reservationsanslag</i>	3,500	
		259,800	162,700
Kronans publika hus:			
Löpande underhåll m. m.:			
6	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i> 525,000		
7	Förstärkning av reservationsan- slaget till byggnader och re- parationer	800,000	
8	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stock- holm, <i>förslagsanslag</i> 100,000	625,000	800,000
Nybyggnader och särskilt beslutade reparations- och ändringsarbeten:			
9	Restaurering av rikssalen å Stockholms slott m. m., <i>reservationsanslag</i>	118,000	
10	Utredningar rörande ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grön- landet södra i Stockholm m. m., <i>reser- vationsanslag</i>	25,000	
11	Konserveringsarbeten å Bohus fästnings- ruin, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
12	Nybyggnad för lantmäterikontoret i Kop- parbergs län samt iordningställande av kontorets nuvarande lokaler för läns- styrelsen i nämnda län, <i>reservations- anslag</i>	166,500	
13	Bostad åt landshövdingen i Västernorr- lands län	2,250	
14	Om- och tillbyggnad av residensbyggna- den i Östersund, <i>reservationsanslag</i>	100,000	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Nybyggnad för lantmäterikontoret i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i> 80,000		521,750
		625,000	1,321,750
Säger för byggnadsväsendet		884,800	1,484,450
F. Diverse.			
1	Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor, <i>förslagsanslag</i>		15,000
2	Tidskriften »Brandskydd»		1,000
3	Utgivande av »Tidskrift för landsbygdens brandväsen»		1,000
4	Bidrag till upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivning, <i>reservationsanslag</i>		19,000
5	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>	3,850,000	
6	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	120,000	
7	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	80,000	
8	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	15,050	
9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
10	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
11	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		* 9,000
12	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		** 180,000
Säger för diverse		4,115,050	225,000
Summa		16,423,350	46,738,950

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

** Beloppet redan beviljat av riksdagen.